

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

(освітній рівень)

на тему “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості торговельних підприємств”

Виконала: студентка 2 курсу, групи ОО–М2
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
(шифр і назва спеціальності)

Винник В. Л.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник: Максимів Ю. В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: П’ятничук І.Д.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2021 р.

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Інститут, факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень Магістр
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

“12” жовтня 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Винник Василині Любомирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств”,

керівник роботи к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Максимів Юлія Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи 02.11.2021 р.

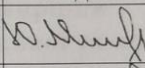
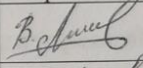
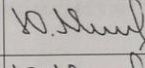
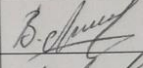
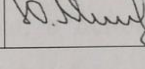
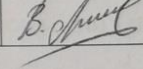
3. Вихідні дані до роботи: наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів із питань обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості, нормативно-правові та законодавчі документи, матеріали попередніх наукових досліджень, матеріали виробничої та переддипломної практик, установчі та первинні документи досліджуваного підприємства.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством; 2. Особливості виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці; 3. Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості, її удосконалення для цілей бухгалтерського обліку; 4. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості; 5. Оцінка організації обліку дебіторської і кредиторської заборгованості торговельного підприємства; 6. Особливості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві; 7. Напрями удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій; 8. Аналіз та оцінка стану дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”; 9. Аналіз складу, динаміки і оборотності

дебіторської та кредиторської заборгованості; 10. Шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, виявлення резервів та обґрунтування щодо їх впровадження.

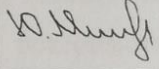
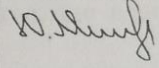
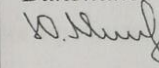
5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, діаграми.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Максимів Ю. В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування		
2	Максимів Ю. В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування		
3	Максимів Ю. В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування		

7. Дата видачі завдання 15.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні засади організації обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств торгівлі	17.03.2021	Виконано
2	Розділ 2. Організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП "Фламінго"	28.05.2021	Виконано
3	Розділ 3. Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами в системі управління підприємством "Фламінго"	15.10.2021	Виконано

Студент

(підпис)

Винник В. Л.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Максимів Ю. В.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
ВІДГУК
на дипломну роботу
студентки 2 курсу групи ОО-М2
Винник Василини Любомирівни
на тему: **“Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості торговельних підприємств”**

Актуальність теми. Проблематика даної теми, в основному, полягає в тому, що в наш час, в період нестабільної економічної ситуації в країні, на підприємствах спостерігається велика частка неплатежів за розрахунками. В основному, така ситуація відбувається за рахунок не лише вітчизняних економічних проблем, але й у зв'язку зі світовою економічною кризою. Варто зазначити також великий негативний вплив пандемії COVID-19, яка завдала глобальної шкоди та значних збитків не тільки в економічному плані. А також, варто звернути увагу на те, що вітчизняні підприємства потерпають від незадовільного стану проведення заходів, щодо контролю за виконанням договірних зобов'язань безпосередньо в середині підприємства, що власне й підсилює негативні тенденції.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практично значимих пропозицій щодо вдосконалення організаційно-методичних аспектів обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості торговельного підприємства. Об'єктом дослідження виступає процес бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”.

У першому розділі визначено теоретичні засади обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств торгівлі. У другому розділі досліджено організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”. У третьому розділі здійснено аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами в системі управління підприємством “Фламінго”. Окрім цього, запропоновані методи та шляхи

підвищення ефективності роботи підприємства та управління ним.

Практичне значення виконаної роботи полягає у детальній розробці етапів проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також у оцінці ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов’язань. Одержані, в ході роботи, результати мають можливість бути використаними на підприємстві з метою покращення його діяльності загалом та, зокрема, для впровадження ефективної системи управління щодо заборгованостей підприємства (довідка від 19 листопада 2021 р. № 19/1).

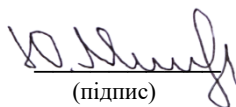
Апробація результатів дипломної роботи. Позитивним є те, що автор доповідала на звітній студентській конференції описуючи “Особливості обліку кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві” (з публікацією у виданні “Єврика”).

Недоліки: з огляду на об’єкт дослідження автору доцільно було більше звернути увагу на розкриття особливостей обліку дебіторської і кредиторської заборгованостей на досліджуваному підприємстві з метою удосконалення робочого плану рахунків, але це не впливає на загальну позитивну оцінку виконаної роботи.

Загальний висновок. Дипломна робота Винник Васи́лини Любоми́рівни на тему: “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств” є завершеним, логічним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом і оформленням відповідає вимогам щодо таких робіт, допускається до захисту, а її автор заслуговує на присвоєння освітнього рівня магістр за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Оцінка: заслуговує оцінки “відмінно”.

Науковий керівник к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

(підпис)

Ю.В. Максимів
(ініціали, прізвище)

“25” листопада 2021р.

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

студентки другого курсу групи ОО–М2 економічного факультету
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Винник Василя Любомирівни

на тему: **“Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості торговельних підприємств”**

Актуальність теми. Основним проблемним питанням, в сфері торгівлі, є саме неповне або ж несвоєчасне виконання своїх зобов'язань між учасниками договору. Зазвичай, одним із основних таких порушень є ігнорування вказаних у договорі термінів щодо поставки чи оплати товарів, робіт, послуг. У наслідок проведення розрахункових операцій, на підприємствах торгівлі, якраз і виникають дані заборгованості, в однієї сторони договору – кредиторська, а в іншої, відповідно, – дебіторська. Що, у свою чергу, є негативним явищем для діяльності, особливо тоді, коли ці заборгованості стають простроченими, або ж і взагалі безнадійними. Тому суб'єктам господарювання дуже важливо проводити ефективну систему управління щодо кредиторської та дебіторської заборгованості завдяки побудові коректного процесу обліку на удосконалення якого спрямовано рецензоване дослідження.

Якість проведеного аналізу проблеми. Студентом розроблено етапи проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також надана оцінка ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов'язань. Одержані, в ході роботи, результати можуть бути використаними на підприємстві з метою покращення його діяльності загалом та, зокрема, для впровадження ефективної системи управління щодо заборгованостей підприємства.

Практична цінність висновків і рекомендацій. Полягає у вдосконаленні теорії і практики обліку, аудиту й аналізу дебіторської і кредиторської заборгованостей підприємства торгівлі, що сприятиме оптимізації обсягу заборгованостей та вдосконаленню ефективності організації здійснення розрахунків і їх обліку. До того ж, це допоможе підвищити платоспроможність і зміцнити фінансовий стан досліджуваного підприємства ПП “Фламінго”.

Щодо недоліків рецензованої роботи, то доцільно було більше уваги приділити опрацюванню монографічної літератури за темою дослідження, проте це суттєво не вплинуло на якість проведеної роботи.

Загальний висновок і оцінка дипломної роботи. Дипломна робота Винник Василю Любомирівни на тему: “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств” виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, може бути допущена до захисту із оцінкою “відмінно”, а її автор заслуговує на присвоєння освітнього рівня магістр за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри управління та
бізнес-адміністрування
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

І.Д. П’ятничук

“25” листопада 2021 р.
(дата)

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

студентки другого курсу групи ОО–М2 економічного факультету
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Винник Василя Любомирівни

на тему: **“Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості торговельних підприємств”**

Актуальність теми. Основним проблемним питанням, в сфері торгівлі, є саме неповне або ж несвоєчасне виконання своїх зобов'язань між учасниками договору. Зазвичай, одним із основних таких порушень є ігнорування вказаних у договорі термінів щодо поставки чи оплати товарів, робіт, послуг. У наслідок проведення розрахункових операцій, на підприємствах торгівлі, якраз і виникають дані заборгованості, в однієї сторони договору – кредиторська, а в іншої, відповідно, – дебіторська. Що, у свою чергу, є негативним явищем для діяльності, особливо тоді, коли ці заборгованості стають простроченими, або ж і взагалі безнадійними. Тому суб'єктам господарювання дуже важливо проводити ефективну систему управління щодо кредиторської та дебіторської заборгованості завдяки побудові коректного процесу обліку на удосконалення якого спрямовано рецензоване дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вдосконаленні теорії і практики обліку, аудиту й аналізу дебіторської і кредиторської заборгованостей підприємства торгівлі. Це сприятиме оптимізації обсягу заборгованостей та вдосконаленню ефективності організації здійснення розрахунків і їх обліку. До того ж, це допоможе підвищити платоспроможність і зміцнити фінансовий стан досліджуваного підприємства ПП “Фламінго”.

Практичне значення виконаної роботи полягає у детальній розробці етапів проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також у оцінці ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов'язань. Одержані, в ході роботи, результати мають можливість бути використаними на підприємстві з метою покращення його діяльності загалом та, зокрема, для впровадження ефективної системи управління щодо заборгованостей підприємства.

Щодо недоліків рецензованої роботи, то суттєвих недоліків у роботі не виявлено.

Загальний висновок і оцінка дипломної роботи. Дипломна робота Винник Васи́лини Любоми́рівни на тему: “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств” виконана відповідно до вимог, у роботі наявні пропозиції щодо удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. Робота може бути допущена до захисту із оцінкою “відмінно”, а її автор заслуговує на присвоєння освітнього рівня магістр за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент: Директор ПП фірми “Фламінго” Возняк В. Б.

“19” листопада 2021 р.
(дата)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 104 сторінки, 23 таблиці, 17 рисунків, 6 додатків, список літератури з 64 найменувань.

НАЗВА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

“Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств”

Предметом дослідження є сукупність організаційних та методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості.

Об’єктом дослідження виступає процес бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практично значимих пропозицій щодо вдосконалення організаційно-методичних аспектів обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості торговельного підприємства.

Завданнями роботи є:

- визначити місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством;
- порівняти особливості виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці;
- класифікувати дебіторську та кредиторську заборгованості;
- розглянути нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості;
- оцінити організацію обліку дебіторської і кредиторської заборгованості торговельного підприємства ПП “Фламінго”;
- окреслити особливості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві ПП “Фламінго”;

- запропонувати напрями удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій ПП “Фламінго”;
- провести аналіз та оцінку стану дебіторсько-кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”;
- здійснити аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ПП “Фламінго”;
- розробити шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, виявлення резервів та обґрунтування щодо їх впровадження.

За результатами дослідження сформульовані висновки та пропозиції щодо удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві. Розроблено етапи проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також здійснено оцінку ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов’язань.

Одержані, в ході роботи, результати мають можливість бути використаними на підприємстві з метою покращення його діяльності загалом та, зокрема, для впровадження ефективної системи управління щодо заборгованостей підприємства. До того ж, допоможуть підвищити платоспроможність і зміцнити фінансовий стан ПП “Фламінго”.

Рік виконання дипломної роботи 2021р.

Рік захисту роботи 2021р.

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО ФІРМА «ФЛАМІНГО»
КОД ЄДРПОУ 20536292
77304, Івано-Франківська обл., Калуський р-н., м. Калуш,
вул. Каракая, 36

“19” листопада 2021р. № 19/1

Державній екзаменаційній комісії
з присвоєння кваліфікації економіста
за освітнім рівнем магістра
за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

ДОВІДКА

видана Винник Василю Любомирівні про те, що виконані нею розробки в процесі дослідження на тему: “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств” (на прикладі ПП фірми “Фламінго”) та сформульовані на підставі цього пропозиції щодо удосконалення методики обліку дебіторської та кредиторської заборгованості використані в обліковій практиці підприємства.

Директор

Возняк В. Б.

Головний бухгалтер

Возняк О. В.

АНОТАЦІЯ

Винник В. Л. “Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств” (на прикладі ПП фірми “Фламінго”, м. Калуш).

Дипломна робота на присвоєння освітнього рівня магістр за спеціальністю – 071 “Облік і оподаткування”. – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, Івано-Франківськ. – 2021 р.

У дипломній роботі досліджено теоретичні питання, нові методологічні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

У роботі розглянуто основні методологічні засади побудови обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та на основі узагальнення вивченого висловлено пропозиції щодо його вдосконалення. Обґрунтовано необхідність проведення аудиту та здійснення аналізу заборгованостей.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення обліку заборгованостей, етапи проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також здійснено оцінку ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов’язань.

Ключові слова: облік, аналіз, аудит, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, зобов’язання, платоспроможність, фінансовий стан, контрагент, торговельне підприємство.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ.....	9
1.1. Місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством.....	9
1.2. Особливості виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці.....	15
1.3. Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості, її удосконалення для цілей бухгалтерського обліку.....	21
1.4. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості.....	29
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПП “ФЛАМІНГО”.....	37
2.1. Оцінка організації обліку дебіторської і кредиторської заборгованості торговельного підприємства.....	37
2.2. Особливості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельному підприємств.....	48
2.3. Напрями удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій.....	58
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ “ФЛАМІНГО”.....	67

3.1. Аналіз та оцінка стану дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”.....	67
3.2. Аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості.....	77
3.3. Шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, виявлення резервів та обґрунтування щодо їх впровадження.....	88
Висновки до розділу 3.....	96
ВИСНОВОК.....	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	107
ДОДАТКИ.....	116

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному прогресивному світі, де кожного дня відбувається нескінченна кількість бізнес-процесів та стрімкий розвиток ринкових відносин, неабияку увагу слід приділити таким поняттям як кредиторська та дебіторська заборгованості. Особливо, коли мова йде саме про діяльність підприємств торгівлі, адже в цій сфері все базується на точності виконання зобов'язань між продавцями та покупцями.

Основним проблемним питанням, в даній сфері діяльності, є саме неповне або ж несвоєчасне виконання своїх зобов'язань між учасниками договору. Тобто, коли виникають порушення певних умов договору між суб'єктами. Зазвичай, одним із основних таких порушень є ігнорування вказаних у договорі термінів щодо поставки чи оплати товарів, робіт, послуг.

У наслідок проведення розрахункових операцій, на підприємствах торгівлі, якраз і виникають дані заборгованості, в однієї сторони договору – кредиторська, а в іншої, відповідно, – дебіторська. Що, у свою чергу, є негативним явищем для діяльності, особливо тоді, коли ці заборгованості стають простроченими, або ж і взагалі безнадійними. Тому суб'єктам господарювання дуже важливо проводити ефективну систему управління щодо кредиторської та дебіторської заборгованості, а також сприяти їх зменшенню, ну і звісно, не допускати прострочення.

Дані види заборгованостей є безпосередніми складовими бухгалтерського балансу підприємств торгівлі і впливають на їх фінансовий стан у кожному звітному періоді. Загалом, дебіторську заборгованість можна вважати певним кредитуванням, яке підприємство торгівлі надає своїм клієнтам, адже, як правило, вона формується саме з боргів покупців суб'єкта господарювання. Можна зазначити, що така, так би мовити, кредитна політика, вважається певним внутрішнім ініціатором виникнення заборгованості, тому важливо аби вона відповідала запланованим

економічним інтересам підприємства, а також була логічною та зваженою, тому що від цього залежить насамперед ліквідність балансу.

У свою чергу, наявність кредиторської заборгованості має негативний вплив на фінансовий стан підприємства. Незважаючи на те, що вона є тимчасовим залучення якихось позикових засобів, але вона також вказує на неплатоспроможність підприємства, у певний період часу, а це, у свою чергу, підриває певний авторитет підприємства перед контрагентами. Це ще раз вказує на важливість правильного управління заборгованостями підприємств.

Проблематика даної теми, в основному, полягає в тому, що в наш час, в період нестабільної економічної ситуації в країні, на підприємствах спостерігається велика частка неплатежів за розрахунками. В основному, така ситуація відбувається за рахунок не лише вітчизняних економічних проблем, але й у зв'язку зі світовою економічною кризою. Варто зазначити також великий негативний вплив пандемії COVID-19, яка завдала глобальної шкоди та значних збитків не тільки в економічному плані. А також, варто звернути увагу на те, що вітчизняні підприємства потерпають від незадовільного стану проведення заходів, щодо контролю за виконанням договірних зобов'язань безпосередньо в середині підприємства, що власне й підсилює негативні тенденції.

Розрахунки з контрагентами мають прямий зв'язок із вихідними та вхідними грошовими потоками, від яких напрямку залежить безперервний процес діяльності суб'єктів господарювання. Тому, якщо кредитори або ж дебітори затягують із погашенням своїх заборгованостей, як наслідок виникає зниження ділової активності підприємства, а також це сповільнює операційний цикл діяльності підприємства. При цьому, варто звернути увагу на такий фактор, як час, у зв'язку з яким гроші мають здатність втрачати свою вартість, що, як наслідок, має негативний вплив на їх купівельну спроможність, а це, у свою чергу, призводить до зниження ресурсів підприємства.

Тому, вкотре зазначається, що управлінська ланка підприємств повинна

безперервно моніторити величину дебіторської та кредиторської заборгованостей, контролювати терміни їх погашення, а також на постійній основі аналізувати їх структуру, задля досягнення оптимального співвідношення сум даних складових бухгалтерського балансу. Підтримання оптимального стану дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємствах торгівлі призведе до зміцнення платоспроможності суб'єкта господарювання та покращить його фінансовий стан у цілому.

Питання обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості є доволі важливим та цікавим у діяльності кожного підприємства. Це зумовило те, що значна кількість вчених-економістів намагаються і до тепер досліджувати дане питання та знайти шляхи покращення ефективності наявності дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах. Серед таких вчених можна виділити: Бутинець Ф.Ф., Ткаченко Н.М., Білик М.Д., Сопко В.В., Лишиненко О.В., Скоробогатова В.В., Огійчук М.Ф., Голов С.Ф., Білуха М.Т., Усач Б.Ф., Завгородній В.П., Гуцаленко Л.В. та інші. Та, навіть попри дослідження їхніх праць, спостерігаються невирішені проблемні питання у практичних аспектах вивчення заборгованостей на підприємствах торгівлі.

Вищенаведене обумовлює актуальність даної теми дослідження та спонукає до детальнішого її вивчення у наступних розділах дипломної роботи.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практично значимих пропозицій щодо вдосконалення організаційно-методичних аспектів обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості торговельного підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити перелік завдань:

- визначити місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством;
- порівняти особливості виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці;

- класифікувати дебіторську та кредиторську заборгованості;
- розглянути нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості;
- оцінити організацію обліку дебіторської і кредиторської заборгованості торговельного підприємства ПП “Фламінго”;
- окреслити особливості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві ПП “Фламінго”;
- запропонувати напрями удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій ПП “Фламінго”;
- провести аналіз та оцінку стану дебіторсько-кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”;
- здійснити аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ПП “Фламінго”;
- розробити шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, виявлення резервів та обґрунтування щодо їх впровадження.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження виступає процес бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність організаційних та методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості.

Методи дослідження. У процесі дослідження обраної теми дипломної роботи, були використані такі методи як: системний аналіз – застосований для проведення деталізації об’єкта дослідження на визначені складові елементи; синтез – для узагальнення різних аспектів методики формування заборгованостей; аналогія – використаний для дослідження вітчизняної і зарубіжної практик; порівняння – даний метод дозволяє зіставляти дані підприємства у динаміці; групування – застосований для згрупування

залежностей показників між собою; монографічний – для вивчення теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних вчених; розрахунково-конструктивний – задіяний з метою визначення динаміки та структури заборгованостей; графічний – використаний задля відображення результатів дослідження у вигляді рисунків і таблиць.

Наукова новизна отриманих результатів. Полягає у вдосконаленні теорії і практики обліку, аудиту й аналізу дебіторської і кредиторської заборгованостей підприємства торгівлі. Це сприятиме оптимізації обсягу заборгованостей та вдосконаленню ефективності організації здійснення розрахунків і їх обліку. До того ж, це допоможе підвищити платоспроможність і зміцнити фінансовий стан досліджуваного підприємства ПП “Фламінго”.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення виконаної роботи полягає у детальній розробці етапів проведення аналізу для ПП фірми “Фламінго”, а також у оцінці ефективності його діяльності, зокрема структури та динаміки зобов’язань. Одержані, в ході роботи, результати мають можливість бути використаними на підприємстві з метою покращення його діяльності загалом та, зокрема, для впровадження ефективної системи управління щодо заборгованостей підприємства.

Апробація результатів дипломної роботи. З метою детальнішого вивчення проблематики кредиторської заборгованості торговельних підприємств було сформовано та опубліковано тези на тему “Особливості обліку кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві” [52].

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких містить підрозділи та висновки, загального висновку, списку використаних джерел та додатків.

Основний зміст викладено на 104 сторінках друкованого тексту. Робота містить 17 рисунків, 23 таблиці та 6 додатків. Список використаної літератури налічує 64 джерела.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

1.1. Місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством

У зв'язку із сучасними умовами ведення господарської діяльності, у такий складний період світових криз та пандемій, які значно підкошують успішне функціонування будь-якого бізнесу, для підприємств надважливо контролювати усі бізнес-процеси, господарські операції та розрахунки, які відбуваються на об'єкті господарювання. На особливу увагу, безперечно, заслуговує питання заборгованостей підприємства, адже від цього на пряму залежить платоспроможність суб'єкта господарювання та його репутація на ринку. Саме тому, важливо детальніше дослідити місце і роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості в системі управління підприємством, зокрема підприємств торгівлі.

Загальновідомо, що заборгованість підприємства – це певна сума несплаченого боргу або ж невиконаного зобов'язання, ті борги підприємства, які підлягають обов'язковій сплаті [1]. У випадку, коли суб'єкт господарювання не в змозі розрахуватися зі своїми боргами, він вважається неплатоспроможним і йому необхідно залучати різними способами додаткові кошти аби розрахуватися зі своїми контрагентами.

У контексті обраної теми, слід детальніше розтлумачити такі види заборгованостей як дебіторська та кредиторська. Отже, щодо першої, то згідно з П(с)БО 10 “Дебіторська заборгованість”, – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2]. Тобто, це сума коштів, які покупці повинні сплатити торговельному підприємству за придбаний товар. Щодо другої, то кредиторською заборгованістю підприємства вважається сума його

боргу іншим особам, які стосовно цього підприємства називаються кредиторами [3]. Іншими словами, це сума коштів, яку торгівельне підприємство повинне оплатити своїм кредиторам за отримані товари, роботи чи послуги.

Упродовж багатьох років науковці сформулювали десятки визначень щодо поняття дебіторської та кредиторської заборгованостей, існуючі точки зору з цього питання можна подати у вигляді таблиці, задля детальнішого ознайомлення з ними. Отже, приклади деяких визначень наведено у табл.1.1.

Таблиця 1.1

**Характеристика понять дебіторська та кредиторська
заборгованості**

№	Джерело (автор)	Визначення дебіторської та кредиторської заборгованості
1	Бланк І. А.	Сума заборгованості на користь підприємства за наданий ним комерційний кредит, споживчий кредит, а також за попередню оплату продукції, що купується [4].
2	Орлова В. К.	Сума заборгованості юридичних або фізичних осіб, котрі в результаті минулих подій заборгували підприємству грошові кошти, їх еквіваленти або інші активи [5].
3	Лігоненко Л. О.	Включені до майна підприємства його майнові вимоги до інших осіб, що є його боржниками в правовідносинах, які виникають за різних обставин [6].
4	Сурніна К. С.	Майно (матеріальні ресурси), що не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена з кругообігу оборотних засобів [7].
5	Черненко Л. В.	Права (вимоги), що належать продавцю (постачальнику) як кредитору на повернення боргів платниками та фінансовий ресурс, що тимчасово вилучений з кругообігу і підлягає поверненню в майбутньому [8].
6	Бланк І. А.	Поточні зобов'язання підприємства [4].
7	Гончарук Р. П.	Складова кругообігу капіталу, котра виступає предметом обов'язкових правовідносин між боржником і його кредитором, що виникли на стадії постачання і мають гривневий еквівалент [9].

Продовження табл.1.1

8	Сурніна К. С.	Сума, яку повинно сплатити підприємство (організація) в установлений термін юридичним або фізичним особам (кредиторам) внаслідок отримання ним коштів в грошовій або інших формах [7].
9	Крамаренко Г. О. та Чорна О. Є.	Наслідок невчасного виконання підприємством своїх платіжних зобов'язань: за розрахунками за продукцію, роботи, послуги; з оплати праці; за розрахунками з бюджетом; з іншими кредиторами та інше [10].
10	Власова І. О.	Сума заборгованості підприємства кредиторам на визначену дату [11].

Сформовано на основі джерела [4-11].

Дуже складно, у наш час, уявити різні сфери діяльності без проведення будь-яких розрахунків, а коли мова йде про торгівельний бізнес, то це взагалі неможливо. Стан здійснених розрахунків з часом розкривається саме через суми кредиторської та дебіторської заборгованостей, що як наслідок, впливає на фінансовий стан та діяльність підприємства загалом. Цей вплив, здебільшого, має негативні наслідки, так як великі обсяги дебіторської заборгованості ведуть до того, що кількість оборотних коштів підприємства значно зменшується, відповідно це тягне за собою зростання кредиторської заборгованості перед контрагентами.

Вхідні та вихідні фінансові потоки напряму пов'язані з кредиторськими та дебіторськими розрахунками. Як наслідок, можуть виникати проблеми з неплатоспроможністю, у зв'язку з цим, підприємство може бути забезпечене успішною діяльністю тільки за умови чіткого та своєчасного обліку розрахунків.

Що стосується бухгалтерського обліку кредиторської та дебіторської заборгованостей, то аналітичний і синтетичний облік повинен бути організований так, щоб він забезпечував простоту формування та використання важливої інформації у фінансовій звітності. Проте деталізація в аналітичному обліку повинна забезпечувати можливість проведення аналізу щодо оборотності кожного активу та умов і термінів погашення кожного

зобов'язання в розрізі контрагентів і фінансових операцій.

Не менш важливим пунктом успішності бізнесу можна вважати проведення аудиторських перевірок. Саме завдяки аудиту можна виокремити слабкі місця суб'єкта господарювання та забезпечити усунення недоліків та можливих помилок і порушень на підприємстві.

Метою аудиту операцій за зобов'язаннями та заборгованостями слід визначити наступне – становлення первинних даних стосовно наявності зобов'язань перед кредиторами та наявності заборгованостей дебіторів, своєчасність та повнота відображення первинних даних в облікових регістрах і зведених документах, правильність ведення обліку зобов'язань та заборгованостей і його відповідність прийнятій обліковій політиці, національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, законність проведених розрахунків, реальність наявних зобов'язань, достовірність відображення стану зобов'язань і звітності суб'єкта господарювання [12].

Одним із найголовніших етапів контролю підприємства є запровадження системи внутрішнього аудиту. Це може бути як один внутрішній аудитор так і цілий підрозділ, для більш масштабних організацій. Проте саме проведення внутрішнього аудиту забезпечує підприємству виконання ряду завдань, які сприятимуть успішному функціонуванню бізнесу. Ознайомитися із переліком цих завдань можна на рисунку 1.1.

Поширеним явищем на підприємствах торгівлі спостерігається безконтрольне зростання дебіторської заборгованості. Завдяки системі внутрішнього аудиту можна уникнути таких проблемних ситуацій, а саме перевищення допустимого рівня заборгованості, що як негативний наслідок, призводить до зменшення потоку готівки і виникнення сумнівних або ж безнадійних боргів, які, в результаті, знизять виторг загалом, а це, в свою чергу, призведе до зменшення прибутку від реалізації товарів. Для забезпечення покращення контролю щодо заборгованостей доцільно запровадити низку процедур, щодо покращення роботи персоналу, зокрема бухгалтерії, ефективним способом буде здійснення тестування внутрішнім

аудитором.

Рис. 1.1. Завдання внутрішнього аудиту операцій з дебіторської та кредиторської заборгованості

Метою запровадження такого контролю буде наступне:

- визначити дійсність операцій, що пов’язані з продажем товарів чи наданих послуг;
- з’ясувати чи точно і вчасно здійснюється реєстрація операцій з продажу товарів у відповідності до рахунків, періодів і сум;
- визначити відповідність грошових надходжень балансовим рахункам дебіторів;
- переконатися чи реєструється і затверджується факт повернення

товарів замовниками з точністю до рахунків, сум і періодів;

– з'ясувати чи враховуються ризики щодо неплатежу, а також чи визнаються сумнівні рахунки і їх забезпечення здійснюється вчасно, щодо усіх отриманих замовлень.

Правильно поставлені мета та завдання здійснення внутрішнього контролю підприємства, а також їх дотримання та виконання забезпечить значний відсоток успішності господарської діяльності. Проте, не варто забувати про проведення аналізу діяльності – не менш важлива складова бізнес-процесу.

Аналіз заборгованостей є невід'ємним процесом успішного функціонування торговельних підприємств. Завдяки йому можна виявити дані поточної та перспективної платоспроможності, фактори, які впливають на динаміку цих показників і при цьому здійснити оцінку якісних та кількісних тенденцій, які сприятимуть зміні фінансового стану у майбутньому.

Варто вказати на те, що тільки за рахунок комплексного аналізу кредиторської та дебіторської заборгованостей можна досягнути бажаних результатів та отримати необхідні показники. У процесі здійснення аналізу важливо провести оцінку умов, стосовно яких і виникла заборгованість, перевірити терміни погашення, визначити певні обмеження щодо використання ресурсів підприємства, а також дослідити можливість залучення додаткових джерел фінансування.

Дебіторська заборгованість за розрахунками за товари аналізується так само як і кредиторська, тобто використовуються певні процедури, з допомогою яких можна привести майбутні платежі до суми поточної вартості, при цьому враховуючи можливі ставки дисконтування та терміни. Передусім, для здійснення аналізу необхідно переконатися у достовірності усіх показників бухгалтерського обліку.

Методика аналізу показників оборотності заборгованостей визначається в тому, що необхідно дані за звітний період порівняти із

даними за минулий звітний період, у результаті чого визначаються зміни і вивчаються причини цих змін, їхня якісна характеристика [13]. У підсумку проведеного аналізу показників заборгованостей, формується висновок щодо того, чи змінився і, власне, як змінився стан розрахунків з контрагентами і порівнюють його із попереднім періодом, як результат, може спостерігатися як позитивний так і негативний вплив.

Як підсумок, зазначимо, що облік, аналіз і аудит дебіторської і кредиторської заборгованостей у системі управління підприємством посідає чи не найперше місце, оскільки від цих складових напряму залежить ліквідність підприємства, платоспроможність та й загалом успішність діяльності, і відіграє основну роль у досягненні покращення результатів та примноження прибутків підприємств торгівлі.

1.2. Особливості виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці

Сучасна економічна система призвела до того, що продукція українського ринку масово виходить на простори міжнародних. За рахунок інтеграції України до європейського економічного простору виникла необхідність на підприємствах запроваджувати західну практику ведення обліку, а також подавати звітність відповідно до міжнародних стандартів.

Тому, неабиякого значення набуває питання узгодженості бухгалтерської облікової інформації вітчизняних та міжнародних стандартів. Звідси і виникає необхідність вивчення особливостей які трапляються у вітчизняній та міжнародній практиці, щодо виникнення та погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Якщо аналізувати зарубіжний облік, то варто звернути увагу на те, що в Міжнародних стандартах фінансової звітності (далі – МСФЗ) не визначено конкретного стандарту щодо кредиторської та дебіторської заборгованостей. Детальнішу інформацію про дані заборгованості, а саме про їх визначення,

порядок відображення в обліку чи класифікацію, можна отримати із МСФЗ (IAS) 39 “Фінансові інструменти – визнання та оцінка” [14], які власне їх і регулюють.

Також, до кредиторської заборгованості застосовують МСФЗ (IAS) 37 “Забезпечення, непередбачені зобов’язання та непередбачені активи” [15]. Інформація, яка стосується дебіторської чи кредиторської заборгованості у фінансовій звітності міститься в МСФЗ (IAS) 32 “Фінансові інструменти – розкриття та подання інформації” [16].

Що стосується українського регулювання, то вітчизняні П(с)БО регламентують бухгалтерський облік наступним чином: за дебіторську заборгованість відповідає П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість” [2], а кредиторську – П(С)БО 11 “Зобов’язання” [17].

У міжнародному обліку, як показує практика, для дебіторської заборгованості, а також для позик, виокремлено окремий клас фінансових активів. Дані активи визнаються як “непохідні фінансові активи з фіксованими або обумовленими платежами, які не котируються на активному ринку”.

Водночас є виняток для тих активів, котрі назначені для продажу, або товарів, що власне й стосується торговельних підприємств, у тому випадку, коли підприємство має на меті їх вибуття найближчим часом. До цього класу можуть відноситися: торгова дебіторська заборгованість, позикові активи, інвестиції в боргові інструменти і банківські депозити.

Що стосується таких рахунків, як переплата за податками чи видані аванси, то в цьому випадку, як у міжнародній так і в українській звітностях, вони, здебільшого, розкриваються в розділі “Дебіторська заборгованість”. Проте, керуючись визначення дебіторської заборгованості, яке зазначене в МСФЗ (IAS) 39, то вказані статті не будуть вважатися дебіторською заборгованістю, швидше за все, дані статті відносяться до витрат, які тимчасово враховані на балансі до моменту здійснення господарської операції – “витрати, оплачені авансом”. Якщо ці статті мають значну

величину і істотні з точки зору звітності в цілому, то вони в обов'язковому порядку будуть розкриватися безпосередньо в балансі [14].

Для визнання заборгованості, як кредиторської так і дебіторської, зазвичай у вітчизняному обліку застосовують одні і ті ж критерії, за допомогою яких, власне, і визначають активи і зобов'язання, проте в міжнародному – вони визначені для кожної із заборгованостей. Порівняння цих критеріїв, вітчизняної і зарубіжної практики, наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика критеріїв виникнення кредиторської та дебіторської заборгованостей у вітчизняній та міжнародній практиці

У вітчизняній практиці для визнання активу чи зобов'язання необхідна одночасна відповідність наступному:	Критерії визнання заборгованості за МСФЗ:
1) висока ймовірність отримання (відтоку) економічних вигід, пов'язаних з цим активом (зобов'язанням);	- дебіторської
	1) належність до контрактних зобов'язань і юридичне право отримувати грошові або інші цінності.
2) вартість активу або зобов'язання може бути надійно оцінена.	- кредиторської
	1) суб'єкт господарювання, який має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події;
	2) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним і для виконання зобов'язання;
	3) можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

У первісному визначенні оцінка заборгованостей відбувається за справедливою вартістю (тобто за вартістю угоди), до якої включають також суму витрат щодо здійснення самої угоди. Ці витрати напряму пов'язані із відпуском або ж придбанням зобов'язання чи активу. Наступним етапом, після первісного визначення, дані заборгованості підлягають оцінці за

амортизованою вартістю, тобто вартістю, яка виникає, коли до зобов'язання або фінансового активу, які визначені за первісною вартістю, додається сума накопиченої амортизації, і при цьому, вираховується вартість їх погашення.

За П(С)БО 10 дебіторська заборгованість оцінюється за первісною вартістю (або чистою вартістю реалізації відповідно) [2], а за П(С)БО 11 зобов'язання оцінюються відповідно до їх виду, детальніше на рисунку 1.2.

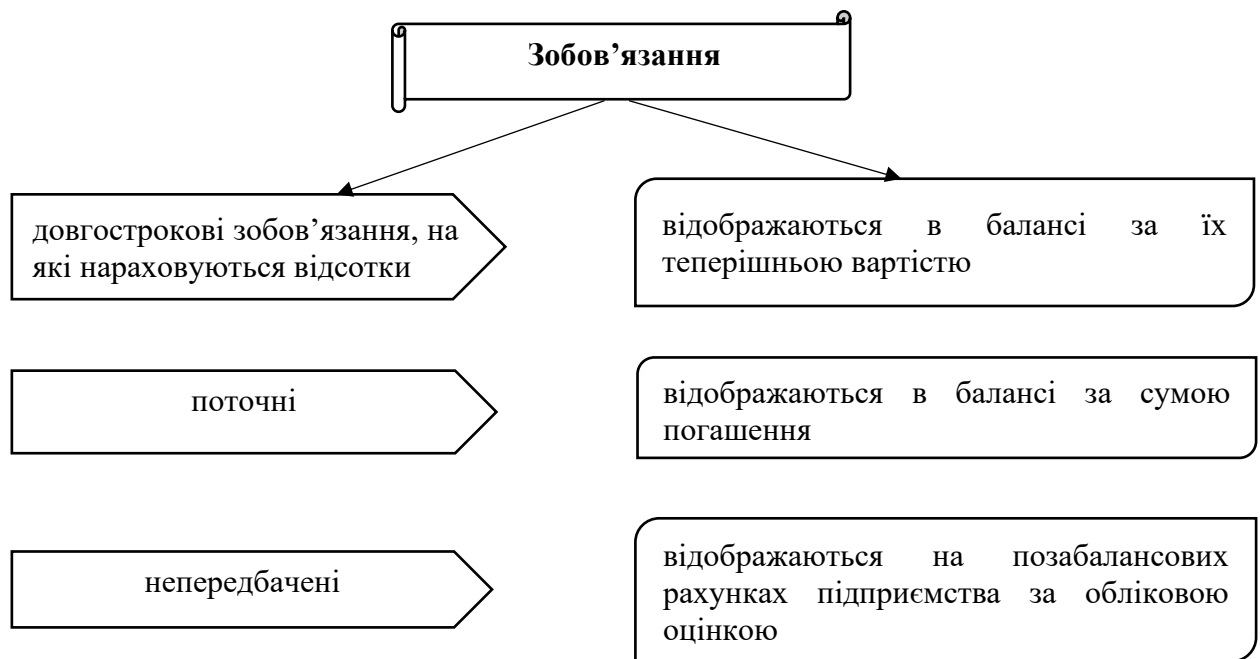

Рис.1.2. Оцінка зобов'язань відповідно до їх виду

Сформовано на основі джерела [17]

Якщо розглядати синтетичний і аналітичний облік дебіторської та кредиторської заборгованостей то він повинен бути організований так, щоб забезпечувати простоту формування необхідної інформації у фінансовій звітності, а також управління цими активами і зобов'язаннями. Ступінь деталізації аналітичного обліку повинна дозволяти аналізувати оборотність даного активу та погашення даного зобов'язання в розрізі кожного контрагента та однорідних господарських операцій в розрізі кожного договору, а також окремо відображати знижки і процентний дохід. Для розробки аналітичних процедур з метою МСФЗ важливим моментом має

бути створення докладного плану рахунків, який дозволить легко формувати звітність та необхідну інформацію.

У МСФЗ (IAS) 36 “Зменшення корисності активів” вказано про те, що коли справедлива вартість активів в результаті є меншою за балансову, то передбачається здійснення нарахування резерву [18]. Що стосується дебіторської заборгованості, то нарахування резерву здійснюється у випадку, коли підприємство передбачає отримання меншої суми коштів, ніж спершу було заборговано.

У МСФЗ (IAS) 36 спостерігається такий термін як “резерв під знецінення дебіторської заборгованості”. Щодо П(С)БО 10, то можна зустріти схожий термін “резерв сумнівних боргів”. Відповідно до українського законодавства створення резерву сумнівних боргів компанії є її правом, а не обов’язком. За МСФЗ нарахування резервів під знецінення дебіторської заборгованості – спосіб приведення суми заборгованості, відображеної в звітності, до її справедливої вартості [19]. Власне, за саме розрахування сум резервів на підприємстві відповідальність несе керівництво. А щодо способу створення резерву сумнівних боргів, то його опис міститься в обліковій політиці підприємства, а також у пояснювальній записці до фінансової звітності.

Загалом, існує декілька способів за якими можна визначити величину резерву, як у вітчизняному, так і в міжнародному обліку. Для ознайомлення з ними сформована таблиця 1.3. При цьому, в міжнародній практиці виділяють ще й змішаний спосіб, він вважається найбільш використовуваним. Суть цього способу полягає в тому, що даний резерв розраховується виключно для тих дебіторів, ймовірність стягнення чиїх заборгованостей вважається низькою, при цьому нарахування резерву для заборгованостей інших дебіторів залежить від терміну прострочення цих заборгованостей.

Детальніша порівняльна характеристика обліку дебіторської та кредиторської заборгованості за вітчизняними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку наведена у Додатках А, Б.

Таблиця 1.3

Способи визначення сум резерву заборгованостей

Визначення суми резерву за МСФЗ	Визначення суми резерву згідно П(С)БО
— визначення ймовірності стягнення заборгованості за кожним дебітором і нарахування резерву тільки по тим дебіторам, стягнення заборгованості з яких сумнівно;	— виходячи з платоспроможності окремих дебіторів;
— нарахування резерву в процентному відношенні від виручки за період;	— на підставі класифікації дебіторської заборгованості;
— поділ дебіторської заборгованості на кілька груп, в залежності від періодів прострочення і нарахування резерву в процентному відношенні, що визначається для кожної групи.	— виходячи із питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції на умовах наступної оплати

Сформовано на основі джерела [2, 18].

Український бізнес буде мати можливість успішно функціонувати у міжнародному середовищі тільки у тому випадку, коли вітчизняний облік буде відповідати світовим вимогам, це безпосередньо стосується обліку кредиторської та дебіторської заборгованостей. Головною відмінністю вітчизняного обліку дебіторської заборгованості від міжнародної практики є те, що він чітко регламентований і не передбачає альтернативи для підприємства, а також те, що МСБО розглядають дебіторську заборгованість більш широко з урахуванням тривалого досвіду співпраці з іноземними контрагентами [20, с. 48].

Щодо складання звітності, то тут варто зазначити факт того, що висвітлення інформації щодо дебіторської та кредиторської заборгованості вагомо відрізняється у поняттях національних та міжнародних стандартів, тому проведення аналізу і, власне, здійснення порівняння фінансової звітності за цими двома стандартами має свої труднощі, які ускладнюють цей процес.

1.3. Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості, її удосконалення для цілей бухгалтерського обліку

Розібравшись із суттю та змістом дебіторської і кредиторської заборгованості не менш важливим залишається дослідити їх класифікацію. Адже вона лежить в основі організації бухгалтерського обліку і відповідає за систематизацію інформації та її групування щодо заборгованостей підприємства. У залежності від ступеня деталізації інформаційних потоків залежить можливість керівництва підприємства проводити своєчасне та ефективне управління заборгованостями, здійснювати аналіз і як результат – приймати обґрунтовані управлінські рішення, які приводять до успішності діяльності та зростання прибутку.

Отже, для початку визначимося із класифікаційними ознаками які стосуються обліку дебіторської заборгованості підприємства. Варто вказати на те, що при класифікації даної заборгованості до уваги береться два важливих критерії:

- термін, який лишається до погашення заборгованості від дати балансу;
- зв'язок з нормальним операційним циклом.

За даними критеріями визначають наступний поділ заборгованості на довгострокову та поточну. Щодо першої – то нею вважається сума дебіторської заборгованості, яку підприємству завинили юридичні або ж фізичні особи, дана заборгованість не виникає в процесі нормального операційного циклу, а термін її погашення переважає строк у дванадцять місяців з дати балансу. Щодо другої, поточної, – строк погашення якої не перевищує року і вона також не виникає в ході нормального операційного циклу. Також поточною дебіторською заборгованістю вважається заборгованість, сума боргу якої виникає при нормальному операційному циклі, або буде погашена в термін до дванадцяти місяців.

Інакше кажучи, поточна дебіторська заборгованість вважається заборгованістю, яка формується в процесі нормального операційного циклу і не залежить від терміну погашення, а також, заборгованість, яка не виникає в процесі нормального операційного циклу, проте термін її сплати не може перевищувати один рік.

Рис.1.3. Класифікація поточної та довгострокової дебіторської заборгованості

Такий розподіл заборгованості з часом стає досить важливим при здійсненні управління і безперечно знаходить своє місце, відображення в

обліку. Також, за даним поділом можна простежити виникнення порушень саме щодо фінансово-розрахункової дисципліни, а також дослідити причину цих порушень. Щодо причини, то вони можуть бути різними, до прикладу: порушення договорів поставки, відсутність коштів у покупця, незадовільна організація роботи його бухгалтерії тощо.

Отже, в результаті дослідження було виділено наступний класифікаційний перелік дебіторської заборгованості (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація дебіторської заборгованості

Класифікаційна ознака	Вид дебіторської заборгованості	
1) за строками погашення	поточна	– нормальна; – сумнівна; – безнадійна.
	довгострокова	– заборгованість за майно, передане у фінансову оренду; – заборгованість, забезпечена – довгостроковими векселями; – інша довгострокова заборгованість.
2) за об'єктами	дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	–
	дебіторська заборгованість за розрахунками	– за виданими авансами; – з бюджетом; – підзвітними особами; – з нарахованих доходів; – за претензіям; – за відшкодуванням завданих збитків; – із внутрішніх розрахунків; – з іншими дебіторами.
3) за реальним терміном погашення	Термінова	
	Прострочена	
	Відстрочена	
4) за забезпеченістю	Забезпечена	
	Незабезпечена	

Продовження табл.1.4

5) за формою розрахунків	Грошова
	Негрошова
6) за характером господарських операцій	за товарними операціями
	за нетоварними операціями
7) за цільовими групами боржників	Група А (80%)
	Група В (15%)
	Група С (5%)
8) за територіальним розміщенням дебіторів	з вітчизняними контрагентами
	з іноземними контрагентами
9) за ступенем дотримання фінансової дисципліни	допустима
	Невиправдана

Щодо класифікаційної ознаки “за цільовими групами боржників”, то слід детальніше визначити, що під нею розуміється. Розподіл на такі цільові групи відбувається найчастіше за методом АВС-аналізу, тобто за співвідношенням 80:15:5 :

- група А – до цієї групи належать дебітори, частка дебіторської заборгованості на яких складає 80%, тому підприємство повинне здійснювати посилений контроль даної групи, адже вона є найважливішою;

- група В – сюди відносяться дебітори, за якими не вимагається частого контролю, частка їх заборгованості складає 15%;

- група С – не надто важлива група дебіторів, складає 5% всієї заборгованості і не потребує посиленого контролю.

Окрім цього виділяють ще й класифікацію оцінки сум дебіторської заборгованості (рис.1.4.).

Оцінка за дисконтованою вартістю майбутніх платежів застосовується орендодавцями для відображення платежів за договорами фінансової оренди. Оцінка за чистою реалізаційною вартістю застосовується для поточної дебіторської заборгованості за продукцію. Оцінка за первісною вартістю

застосовується для всіх видів довгострокової і поточної дебіторської заборгованості, які не є заборгованістю за продукцію, товари, роботи чи послуги, або очікуваними платежами за договорами фінансової оренди [22].

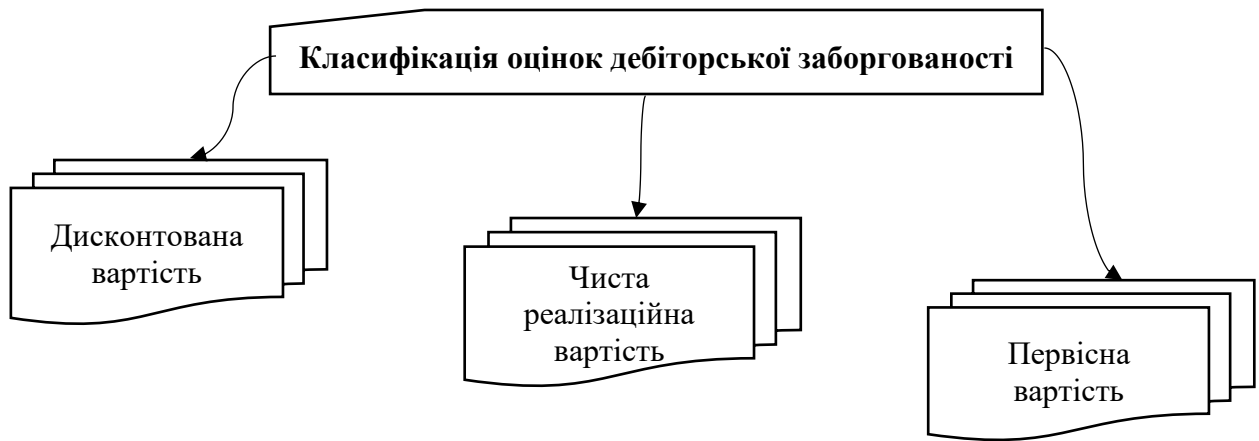

Рис.1.4. Ознаки класифікації оцінок дебіторської заборгованості

Завдяки таким класифікаціям розкривається економічна сутність різних видів дебіторської заборгованості і вона цілком відповідає структурі бухгалтерського балансу.

Аналізуючи наукову економічну літературу складається враження про різностороннє розуміння особливостей класифікації кредиторської заборгованості. У наукових дослідженнях часто спостерігається факт ототожнення кредиторської заборгованості із зобов'язаннями, оскільки їй властиві різні ознаки зобов'язань. Тому слід зануритися глибше у це питання і визначити найбільш детальнішу класифікаційну групу для кредиторської заборгованості.

Сучасні вчені-економісти виділяють ряд основних загальних видів кредиторської заборгованості, а саме:

- кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, термін оплати яких не настав;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, котрі вчасно не оплачено;

- кредиторська заборгованість за виданими векселями;
- кредиторська заборгованість за отриманими авансами;
- кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;
- кредиторська заборгованість з оплати праці;
- інші види кредиторської заборгованості [23].

З даної класифікації напрошується висновок, що автори не приділили увагу довгостроковим зобов'язанням, а отже можна вважати, що така класифікація доцільніша на підприємствах малого та середнього бізнесу. Для більш масштабних бізнес-процесів необхідно передбачати реалізацію довгострокових перспектив підприємства, а це означає, що підприємству необхідно буде забезпечити довготривалі розрахунки з контрагентами.

Враховуючи вищевказане приходимо до висновку, що найбільш практичну та розширену класифікацію виділяє Ф.Ф. Бутинець, який поділяє її на ознаки, детальніше у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Класифікація зобов'язань за різними ознаками

Класифікаційна ознака	Вид зобов'язань
1) за складністю	Прості
	Складні
2) за визначеністю у часі	обмежені у часі
	Безстрокові
3) за забезпеченістю виконання зобов'язань	Забезпечені
	Незабезпечені
4) залежно від підстави виникнення зобов'язання	Договірні
	Позадоговірні
5) за способом погашення	Монетарні
	Немонетарні
6) за часом виникнення	Теперішні
	Майбутні
7) за терміном погашення	Довгострокові

Продовження табл.1.5

	Короткострокові
8) за можливістю оцінки	Фактичні
	Оціночні
	Умовні

Сформовано на основі джерела [24]

Вивчивши детальніше потреби керівництва й акціонерів підприємства, можна зауважити, що практичніше було б виокремити зі всього переліку класифікацій суми простроченої кредиторської заборгованості, які формуються як наслідок порушення покупцями порядку і термінів оплати розрахункових документів. Це дасть можливість контролювати величину простроченої заборгованості, дозволить відстежувати реальність її погашення та аналізувати підрахунки часткових показників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. При цьому, допоможе вчасно відображати у звіті про фінансові результати підприємства, суми кредиторських заборгованостей, термін позовної давності яких минув.

На рисунку 1.5. проілюстрована загальна система класифікації кредиторської заборгованості за об'єктами управління.

На основі вищевикладеного розуміємо, що класифікація кредиторської заборгованості досить непогано сформована різними вченими-економістами, проте, варто було б її все ж таки удосконалити. Для цього можна запропонувати наступне вирішення даного питання:

- вдосконалити аналітичний облік розрахунків шляхом запровадження додаткових аналітичних номенклатур по розрахунках з постачальниками та підрядниками із поділом за термінами сплати та суб'єктами постачання, що забезпечить усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективний контроль за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками;

- ввести у документообіг облікової системи аналітичний документ – Аналітичну таблицю розрахунків з постачальниками (підрядниками), що

містить у собі усі істотні сторони розрахункових та договірних відносин із постачальниками та підрядниками та сприятиме посиленню внутрішньогосподарського контролю за кредиторською заборгованістю [24].

Рис. 1.5. Ознаки класифікації кредиторської заборгованості як об'єкта управління

Дотримуючись цих пунктів можна прийти до покращення облікової системи кредиторської заборгованості. У першу чергу, це допоможе достовірніше відображати інформацію у бухгалтерському обліку, простежувати за всіма розрахунками з постачальниками, а також погашати заборгованість у відповідні терміни.

Як бачимо, класифікація заборгованостей є важливим пунктом у бухгалтерії, з її допомогою можна детальніше простежувати і контролювати діяльність підприємства.

1.4. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості

Однією із найважливіших ланок, особливо, коли це стосується економічних процесів, є забезпечення нормативно-правової бази в країні. Законність проведення будь-яких операцій, повинно бути доведено і регламентовано чинним законодавством.

Успішне функціонування бізнесу напряму залежить від чіткого дотримання підприємством норм законодавства. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості здійснюється на основі законодавчої бази. Дана база являє собою як національні так і міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, а також закони, кодекси, нормативні акти. Окремим пунктом також слід виділити внутрішні нормативні документи, які розробляються підприємством самостійно.

Загалом, нормативно-правове регулювання обліку кредиторської заборгованості доцільно згрупувати за декількома рівнями, з якими можна ознайомитися у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Рівні нормативно-правового регулювання обліку кредиторської заборгованості

Рівень регламентації	Нормативний документ
I рівень	– Цивільний кодекс України; – Господарський кодекс України ; – Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”.
II рівень	– Постанова КМУ “Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення”.

Продовження табл.1.6

III рівень	– НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”; – П(С)БО 11 “Зобов’язання”; – П(С)БО 21 “Вплив зміни валютних курсів”. – МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи”; – МСФЗ 15 “Дохід від договорів з клієнтами”
IV рівень	– Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій.
V рівень	– Наказ про облікову політику підприємства; – Робочий план рахунків.

Сформовано на основі джерела [25]

Першочергово слід відмітити, що в бухгалтерському обліку, навіть коли мова йде про заборгованості підприємства, основним нормативним документом вважається Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, в якому йдеться про те, що державне регулювання обліку та звітності здійснюється з метою створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов’язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів [26].

Отже, найголовнішим нормативним актом щодо регулювання обліку зобов’язань є вищевказаний закон, а також кодекси України. А вже на п’ятому, останньому рівні, знаходяться Наказ про облікову політику підприємства та робочий план рахунків, оскільки дані документи розробляються підприємством самостійно та вважаються менш важливими. Детальніше про вказані нормативно-законодавчі акти, їх характеристику та інформацію щодо зобов’язань відображено у таблиці 1.7.

Ознайомившись із таблицею робимо висновок що, облік кредиторської заборгованості є достатньо регульованим різними законодавчими документами. Головним недоліком у законодавстві, щодо регулювання зобов’язань, можна виділити те, що бракує конкретнішої характеристики окремо по кожному виду зобов’язань, а також щодо їх оцінки, визнання та

власне самого відображення в обліку. Як бачимо, інформація подається у загальному вигляді.

Таблиця 1.7

**Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і аудиту
кредиторської заборгованості**

Нормативно-законодавчий акт	Характеристика
ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Подає загальне визначення зобов’язань [26].
П(С)БО 11 “Зобов’язання”	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов’язання та її розкриття у фінансовій звітності [17].
П(С)БО 21 “Вплив зміни валютних курсів”	Визначає, що кредиторська заборгованість за імпорними контрактами визнається монетарною статтею й перераховується в результаті зміни курсу НБУ на дату здійснення розрахунків і дату балансу [27].
Господарський кодекс України	Визначає основи відносин між суб’єктами господарювання, містить сферу вирішення спірних питань та захист інтересів [28].
Цивільний кодекс України	Регулюються особисті майнові і немайнові відносини (цивільні відносини). Організація договірної роботи на підприємстві [29].
МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи”	Встановлює належні критерії визнання та методи оцінки, що застосовуються до забезпечень, умовних зобов’язань та умовних активів, їх розкриття у примітках [30].
МСФЗ 15 “Дохід від договорів з клієнтами”	Встановлює принципи, які підприємство повинно застосовувати, щоб повідомляти користувачам фінансової звітності корисну інформацію про природу, величину, час та невизначеність доходів і грошових потоків, що виникають внаслідок договору з клієнтом [31].
Наказ про облікову політику	Визначає організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, формування облікової політики щодо відповідних об’єктів обліку (у тому числі і зобов’язань, їх оцінка та визнання), виправлення помилок та зміни у фінансових звітах тощо.

Продовження табл.1.7

Робочий план рахунків	Містить синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності та повноти обліку.
-----------------------	--

Щодо ситуації із регламентуванням дебіторської заборгованості, то вона досить схожа на регулювання кредиторської, проте є відмінності на третьому рівні. Дебіторську заборгованість регламентують чинні в Україні відповідні нормативні документи, які забезпечують облік і контроль за правильним, цільовим і раціональним використанням коштів. Тому, варто детальніше ознайомитися із законодавчою базою щодо дебіторської заборгованості за допомогою таблиці 1.8.

Наведений перелік може бути доповнений також іншими нормативними документами, які мають пряме чи опосередковане відношення до дебіторської заборгованості. Він не є вичерпним чи стабільним, а це досить таки ускладнює саму організацію обліку суб'єкта господарювання. Тому важливо орієнтуватися в доволі непростій системі нормативно-правових актів, які до того ж можуть і суперечити один одному.

*Таблиця 1.8***Нормативно-правове регулювання дебіторської заборгованості**

Нормативно-законодавчий акт	Характеристика
Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Крім цього в ньому визначено такі поняття, як „зобов'язання” [26].
Податковий кодекс України	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [32].

Продовження табл.1.8

План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція № 291 про його застосування	Встановлюють позначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності. Згідно Інструкції №291 для обліку зобов'язань призначений клас 5 „Довгострокові зобов'язання” і 6 „Поточні зобов'язання” Плану рахунків, склад яких відповідає структурі довгострокових та поточних зобов'язань [33].
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 „Дебіторська заборгованість”, П(С)БО 15 “Дохід”, П(С)БО 16 “Витрати”	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності [2]. Вказано, що дохід від реалізації продукції не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості визнається витратами підприємства [34]. Вказано, що до інших операційних витрат включається сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів, витрати на відрядження [35].
Наказ про облікову політику підприємства	Висвітлені всі елементи щодо обліку безнадійної дебіторської заборгованості, які є специфічними для даного підприємства, тобто в обліковій політиці вказано, який з альтернативних варіантів запропонованих П(С)БО було обрано і має бути застосовано на практиці.

Що стосується аудиторської перевірки кредиторської та дебіторської заборгованості, то не менш важливо вказати ще один закон, а саме Закон України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”, який визначає правові основи здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів власника, масштаб аудиторської перевірки, види звітів аудиторів, питання методики, а також базові принципи проведення аудиторських перевірок [36].

Підприємствам важливо не ігнорувати норми, які прописані в нормативно-правових документах, чітко дотримуватися їх і забезпечувати успішну господарську діяльність без помилок та порушень.

Висновки до розділу 1

Отже, ознайомившись із питанням теоретичних засад організації обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств торгівлі, можемо сформулювати наступні висновки:

1. Дебіторська та кредиторська заборгованості є одними із ключових показників фінансового здоров'я підприємства. За своєю суттю та змістом дані заборгованості є прямо протилежними. Проте, якщо ці заборгованості перебувають у оптимальних для підприємства межах, то вони вважаються цілком допустимими і становлять нормальне явище. У гіршому випадку, якщо заборгованості перевищують допустимі межі, підприємство може очікувати фінансова криза. Тобто, якщо дебіторська заборгованість значно заходить за допустимі пороги, тоді слід очікувати наступних проблем, а саме проблем із ліквідністю. У випадку перевищення кредиторської заборгованості – проблемним питанням постане платоспроможність підприємства.

По цій причині, керівна ланка підприємства має детально вивчати та аналізувати стан дебіторської та кредиторської заборгованостей. І бути завжди готовими до вирішення таких ситуацій та покращення бізнес-становища.

2. У зв'язку із сучасними умовами ведення господарської діяльності підприємства все більше і масштабніше розпочинають співпрацю із міжнародними ринками. Виходячи з цього, важливим є приведення національної системи обліку до вимог міжнародних стандартів.

Проведене дослідження щодо питання особливостей виникнення та погашення дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та

міжнародній практиці привело до висновку про те, що між обліком заборгованостей за міжнародною і національною практикою постає ряд відмінностей, основним із яких можна вважати власне самі підходи до відображення заборгованостей в обліку. Суттєво різняться також методологія та класифікація визначення оцінки заборгованостей. Через врахування значного досвіду співпраці із іноземними контрагентами, бачимо, що міжнародні стандарти більш широко розглядають дебіторську заборгованість. Регламентованість національних стандартів є більш чіткою і не має альтернатив для підприємства, що не можна сказати про міжнародні стандарти.

Запровадження МСБО у вітчизняну практику, першочергово вимагає максимальної узгодженості між цими стандартами по всіх параметрах. Але, поки що, дане питання залишається відкритим для вітчизняної економіки, тому що потрібен час, фінансові та трудові ресурси аби досягнути успіху в цьому.

3. Як бачимо, проаналізувавши наукову економічну літературу, складається враження про різностороннє розуміння особливостей класифікації заборгованостей. Проте, якщо мова йде про вихід на нові зарубіжні ринки, то в цьому плані Україні необхідно удосконалювати вітчизняну систему класифікації на основі міжнародних стандартів. Для покращення якості інформаційного забезпечення на підприємстві, щодо його заборгованостей, дані заборгованості слід визначати як синтезовану економічну категорію, що допоможе вивчити природу їх виникнення, а в результаті прийти до єдиної найточнішої та досконалішої класифікації. До якої слід буде додати таку ознаку як природа виникнення, за якою заборгованість можна буде розподілити на об'єктивну та штучно сформовану.

Даний розподіл допоможе менеджерам підприємства обрати найефективніші методи управління заборгованостями.

4. Щодо нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості, то дослідивши законодавство розуміємо, що головним недоліком у ньому, щодо регулювання зобов'язань, можна виділити те, що бракує конкретнішої характеристики окремо по кожному виду зобов'язань, а також щодо їх оцінки, визнання та власне самого відображення в обліку. Як бачимо, інформація подається у досить загальному вигляді.

У теперішній прогресивний час просто невід'ємним фактором, являється законодавство України, яке не варто ігнорувати чи намагатися уникнути, адже хоча б незначне його порушення призводить до відповідальності.

Станом на сьогодні, в Україні існує значна кількість нормативного забезпечення, яке врегульовує облік заборгованостей, проте, хотілося б додати, що воно було б набагато ефективнішим, якби його удосконалили та узгодили із міжнародними стандартами, бо безперечно, чіткість та визначеність – запорука успіху.

Загалом, неухильне дотримання вказівок перелічених законів, кодексів, положень, інструкцій чи актів, запобігає виникненню правопорушень та допомагає покращити економічний стан суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПП “ФЛАМІНГО”

2.1. Оцінка організації обліку дебіторської і кредиторської заборгованості торговельного підприємства

Загальновідомо, що одним із найважливіших етапів при створенні нового, успішного суб'єкта господарювання, безперечно є етап вирішення організаційних питань і налагодження усіх систем і підрозділів підприємства. Виходячи з цього, слід відмітити важливість організації облікових процесів. При цьому, варто не забувати про періодичність удосконалення організаційних питань обліку, внесення коректив, сприяння його ефективності, що дозволить покращити результативність бізнесу.

Комплексну систему організації обліку на підприємстві визначає Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [26]. У якому прописані обов'язкові процедури, дотримання яких забезпечить виконання всіх обліково-контролюючих заходів та безпосередньо саме функціонування облікової служби суб'єкта господарювання. Проте, окремі об'єкти облікової роботи вимагають певної деталізації організаційних процедур та, власне, самого їх методичного забезпечення для забезпечення організації їх обліку. Саме тому, виходячи із теми дослідження, в даному питанні ми детальніше розглянемо організацію обліку саме дебіторської і кредиторської заборгованості, яка присутня на торговельному підприємстві.

Матеріали здійсненого дослідження дозволяють систематизувати поєднання організаційних процедур та методики обліку дебіторської заборгованості, задля організації бухгалтерського обліку розрахунків із дебіторами (рис.2.1).

Рис.2.1. Методичні засади та організаційні процедур и здійснення розрахунків із дебіторами та їх обліку

Сформовано на основі джерела [37]

Загалом, на підприємстві процес організації обліку слід розпочинати із формування якісної облікової політики, в якій чітко прописуються всі найважливіші пункти роботи бухгалтерії. На формування даного документа впливають різні фактори, одним із найважливіших вважається галузева приналежність виду діяльності, в нашому випадку це торгівля, саме звідси визначаються основні елементи, які слід розкрити в обліковій політиці.

Власне, у самому Наказі про облікову політику, підприємством зазначається наступне:

- визначення об'єктів обліку;
- визначення класифікації;
- визнання та оцінка;
- документальне оформлення операцій;
- вибір методу формування резерву сумнівних боргів;
- порядок списання безнадійної заборгованості;
- організація контролю;
- порядок проведення інвентаризації;
- відображення інформації у фінансовій звітності [38].

У Наказі про облікову політику ПП фірми “Фламінго” зазначені наступні елементи, які стосуються заборгованостей, а саме:

- здійснення розрахунків за покупцями та постачальниками проводити за договорами в розрізі кожного контрагента;
- інвентаризацію проводити відповідно до “Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань” [39] задля збереження достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності;
- резерв сумнівних боргів створювати на основі методу застосування коефіцієнта сумнівності;
- у межах щорічної інвентаризації проводити аналіз платоспроможності окремих дебіторів, напередодні формування фінансової звітності.

Станом на 01.01.2021р. на балансі ПП фірми “Фламінго” обліковуються наступні види заборгованостей: дебіторської – заборгованість покупців та замовників, розрахунки за виданими авансами, розрахунки з підзвітними особами, розрахунки з іншими дебіторами; кредиторської – розрахунки з постачальниками та підрядниками, розрахунки за податками й платежами, розрахунки за страхуванням, за виплатами працівників, за авансами одержаними, розрахунки з іншими кредиторами.

Наступним, не менш важливим пунктом організації є розробка робочого плану рахунків. Завдяки якому можна деталізувати проведення господарських операцій та конкретизувати його під власну специфіку діяльності.

Отже, для розрахунків із дебіторами у Плані рахунків передбачено рахунок 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, а також рахунок 37 “Розрахунки з різними дебіторами”.

ПП фірма “Фламінго” використовує певні субрахунки до цих рахунків, які забезпечують деталізацію інформації, а саме: субрахунок 365 “Розрахунок з відстроченим платежем” на якому назбирується інформація щодо відстрочення зобов’язань згідно з укладеним договором. Завдяки цьому підприємство визначає конкретну величину боргу, по якому формується резерв сумнівних боргів.

Зважаючи на те, що до 36 рахунку відноситься субрахунок “Розрахунки з вітчизняними покупцями”, то на підприємстві до нього використовується також субрахунок 366 “Розрахунки з вітчизняними замовниками”, що сприяє покращенню аналітичності здійснених розрахунків, адже відокремлення покупців від замовників, у даному форматі, дозволяє здійснювати розподіл: реалізовані товари покупцям, готову продукцію замовникам.

Що стосується субрахунку 371 “Розрахунки за виданими авансами”, то в робочому Плані рахунків ПП фірми “Фламінго” вказані наступні субрахунки: 3711 “Розрахунки за виданими авансами постачальникам”, 3712 “Розрахунки за виданими авансами замовникам”, а також до субрахунку 372 “Розрахунки з підзвітними особами” – 3721 “Розрахунки за службовим відрядженням.

Це сприяє виокремленню видів розрахунків, а також підвищенню аналітичної складової інформації.

Для того, щоб правильно організувати облік розрахункових операцій, на підприємстві заздалегідь визначається контрагент як дебітор, ще під час

вкладання угод або ж навіть і до цього. Це також має зв'язок із, власне, організацією укладання самих договорів.

Організація даного процесу на ПП фірми “Фламінго” включає в себе наступне:

- для початку здійснюється вибір контрагентів;
- потім створюється клієнтська база;
- після цього здійснюється аналіз платоспроможності майбутніх клієнтів;
- наступним пунктом здійснюється оцінка ризиків щодо недобросовісності покупців чи замовників;
- далі підприємством обираються можливі способи доставки товарів і страхування можливих ризиків;
- також вивчаються можливості здійснення попередньої оплати;
- і на завершення, здійснюється податкове супроводження реалізації товарів.

Проведення оцінки дебіторської заборгованості за класифікаційними ознаками, які зазначалися у попередньому розділі, дає можливість ПП фірми “Фламінго” налагодити свою роботу так, щоби з легкістю вирішувати такі проблемні питання як:

- вчасне стягнення строкової заборгованості або ж сумнівних боргів;
- зменшення ризиків щодо втрат від безнадійної заборгованості завдяки створенню резерву сумнівних боргів.

При зарахуванні на баланс ПП фірми “Фламінго” дебіторська заборгованість за товари відображається за первісною вартістю. При включенні заборгованості до підсумку балансу – оцінюється за чистою реалізаційною вартістю.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за товари розраховується наступним чином: первісна вартість за мінусом резерву сумнівних боргів.

Для того аби правильно це організувати на підприємстві визначений перелік заборгованостей для яких доцільне створення резерву, зазвичай це передбачається тільки для поточної дебіторської заборгованості за товари.

Проте, враховуючи специфіку підприємства, даний перелік формується з наступного: розрахунки за претензіями, розрахунки щодо відшкодування матеріальних збитків.

Також варто зазначити такі організаційні моменти як:

- організація документування;
- організація податкового супроводження;
- організація здійснення інвентаризації розрахунків.

Це, безперечно, вимагає чіткої організації документообігу на підприємстві. Проте, важливо також не забувати про визначення методик та правил, щодо доцільності та правильності формування первинної документації.

У зв'язку з цим, слід додати, що організація документообігу на підприємстві великою мірою залежить, власне, від величини обсягу проведених кореспонденцій. Документи, які приходять на підприємство, підлягають певній послідовності обробки:

- первинне опрацювання;
- попередній розгляд;
- реєстрація;
- перегляд документів керівництвом;
- направлення документації на виконання;
- контроль виконання;
- виконання документів;
- підшивання документів до справи [40].

Господарські операції, як правило, здійснюються на основі первинних документів. Вони, у свою чергу, відображаються у регістрах бухгалтерського обліку. Записи в регістрах ПП фірми “Фламінго” конкретно відображають сутність первинного документа. При здійсненні перевірки переліку дебіторів

чи кредиторів можна підтвердити реальність записів у документах шляхом звірки даних документів з пов'язаними сторонами. Слід зазначити, що така звірка розрахунків повинна здійснюватися на підприємстві не рідше як один раз у місяць.

До речі, такі первинні документи як акти звірок, можуть слугувати певним доказом щодо реальності наявної на підприємстві дебіторської та кредиторської заборгованостей. І при цьому, завдяки організації такого переліку документів як накладні, платіжні доручення, рахунки-фактури, платіжні вимоги та, власне, акти звірки, підприємство може пред'явити своєму контрагенту-боржнику претензію щодо недотримання або ж некоректного дотримання умов договору.

Хотілося б зазначити, що на ПП фірмі “Фламінго”, відсутній графік документообігу. Саме тому у наступних пунктах даного дослідження (а саме п. 2.3), доцільно буде запропонувати створення такого графіку. Адже від нього напряму залежить конкретна організація роботи підприємства із документами, в першу чергу, які стосуються заборгованостей даного підприємства.

Важливо чітко налаштувати проведення інвентаризації на підприємстві, тому що це хороший спосіб моніторингу реальної суми заборгованостей, оцінки даних заборгованостей і, при цьому, вона дозволяє мінімізувати витрати та визначити різні можливі способи погашення цих витрат.

У розпорядчому документі суб'єкта господарювання, визначена черговість проведення інвентаризації щодо різних видів заборгованостей, вказані члени створеної інвентаризаційної комісії, що є невід'ємним пунктом організаційного процесу.

На ПП фірмі “Фламінго” інвентаризація заборгованостей здійснюється згідно Наказу керівника на проведення такої інвентаризації. Даний наказ затверджується на початку року. Інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості здійснюється перед складанням річної

звітності, за три місяці до дати балансу, тобто починаючи з 1 жовтня поточного звітного року.

Здійснення такого виду інвентаризації на підприємстві передбачає порівняння відповідних документів із записами у реєстрах обліку підприємства. При цьому перевіряється обґрунтованість сум заборгованостей, які відображаються на відповідних рахунках обліку. У результаті такої звірки оформляється акт інвентаризації.

При проведенні інвентаризації ПП фірма “Фламінго” передає своїм дебіторам виписки за аналітичними рахунками щодо їх заборгованості. Дані виписки також представляються інвентаризаційній комісії. Інвентаризаційна комісія на даному підприємстві складається із трьох осіб разом з головою комісії – керівником підприємства. У результаті надання таких виписок дебіторами вони, у свою чергу, підтверджують реальність заборгованості або ж пред’являють свої заперечення.

Щодо актів інвентаризації, то в них необхідно вказувати найменування проінвентаризованих субрахунків заборгованостей. Також зазначаються суми, щодо неузгоджених заборгованостей, якщо такі були виявлені. Безнадійні борги та заборгованості щодо яких минув строк позовної давності також необхідно вказувати. При цьому, в такому випадку, до акту проведення інвентаризації необхідно додавати довідку щодо заборгованостей, строк позовної давності яких минув, у якій вказується місцезнаходження та найменування таких дебіторів, причини по яких склалася така ситуація, суми заборгованостей, а також дати та підстави виникнення [41].

Також, на ПП фірмі “Фламінго” в окремому порядку складається акт інвентаризації кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності, і яка в скорому часі підлягає списанню.

Здійснення інвентаризації за розрахунковими операціями передбачає врахування наступних факторів: особливості методики проведення, принципи та чинники. Завдяки сукупності даних факторів інформація,

наведена у фінансовій звітності підприємства може вважатися надійною, об'єктивною та достовірною. А це, у свою чергу, має вплив на забезпечення ефективності ведення діяльності підприємства в цілому.

Важливо також вказати, що підприємство здійснює організацію обліку щодо погашення та ліквідації дебіторської заборгованості. Звісно ж, що за нормальних умов функціонування діяльності дане питання так гостро не виноситься, та все ж, задля забезпечення фінансової стабільності, вважається доцільним здійснення декількох організаційних процедур, а саме:

- вказання в контрактних умовах виконання зобов'язань та штрафних санкцій;
- ведення претензійної справи з розглядом у суді.

Що стосується організації кредиторської заборгованості підприємства, то тут також слід зазначити, що в робочому Плані рахунків підприємства вказані наступні рахунки та субрахунки до них (табл.2.1)

Таблиця 2.1

Рахунки з обліку розрахунків з кредиторами ПП фірми “Фламінго”

Синтетичні рахунки	Субрахунки	Аналітичні рахунки
63 “Розрахунки з поставальниками та підрядниками”	631 “Розрахунки з вітчизняними поставальниками”	631.1 “Заборгованість перед вітчизняними поставальниками, термін сплати якої не настав”
		631.2 “Відстрочена заборгованість перед вітчизняними поставальниками”
		631.3 “Прострочена заборгованість перед вітчизняними поставальниками”
	634 “Розрахунки з вітчизняними підрядниками”	634.1 “Заборгованість перед вітчизняними підрядниками, термін сплати якої не настав”
		634.2 “Відстрочена заборгованість перед вітчизняними підрядниками”
		634.3 “Прострочена заборгованість перед вітчизняними підрядниками”

Продовження табл. 2.1

68 “Розрахунки за іншими операціями”	681 “Розрахунки за авансами одержаними”	681.1 “Розрахунки в національній валюті за авансами одержаними”
	685 “Розрахунки з іншими кредиторами”	685.1 “Розрахунки в національній валюті з іншими кредиторами”

Зазначимо, що аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами на підприємстві здійснюється окремо по кожному підприємству, організації, установі чи фізичній особі, з якими, власне, і ведуться розрахунки.

Варто вказати, що довгострокові зобов’язання на ПП фірмі “Фламінго” відображаються за їх теперішньою вартістю у балансі. Власне від виду та умов зобов’язання залежить саме визначення теперішньої вартості. Отже, за сумою погашення на балансі підприємства відображаються поточні зобов’язання. У той час як на позабалансових рахунках відображаються непередбачені зобов’язання за обліковою оцінкою.

Щодо організації обліку розрахунків із підрядниками, то у договорах підприємства, в обов’язковому порядку, вказуються терміни сплати виконаних робіт або наданих послуг. А це, в свою чергу, залежить від обсягу послуг. Оформлення наданих послуг чи виконаних робіт здійснюється Актами виконаних робіт. Вони повинні бути підписані відповідальною особою як виконавцем чи замовником і після чого, передані до бухгалтерії для здійснення оплати.

Задля можливості здійснення своєчасного та раціонального контролю й управління поточною кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, вважається доцільним згрупувати кредиторську заборгованість за її видами, в також використовувати терміни погашення та умови її погашення[42]. Тому на підприємстві заборгованість розділяють на такі групи, за терміном погашення:

- до трьох місяців;
- від трьох до шести місяців;
- від шести до дванадцяти місяців;

– більше дванадцяти місяців у межах операційного циклу.

Загалом, організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей суттєво не відрізняється. Найголовнішим пунктом можна виділити організацію ретельного контролю даних заборгованостей задля збереження успішного фінансового стану підприємства у кожному звітному періоді. Тому підприємство відповідально ставиться до здійснення ефективної системи управління кредиторською та дебіторською заборгованостями, а також забезпечує сприяння їх зменшення, ну і звісно, не допускає прострочення.

Отже, хотілося б узагальнити оцінку організації обліку на ПП фірмі “Фламінго”. Власне сам облік на підприємстві здійснюється головним бухгалтером, який дотримується єдиних методологічних засад, установлених Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” і це, безперечно, стосується і обліку заборгованостей. При цьому, обов’язково враховуються особливості діяльності і певні технології обробки даних, контролюється правильність відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх здійснених господарських операцій та здійснює усі необхідні заходи для того аби подавати правдиву та неупереджену інформацію про результати діяльності, фінансовий стан та стан заборгованостей підприємства.

Загалом, облік на даному підприємстві є автоматизованим. Тому збір всієї інформації здійснюється безпосередньо на місцях здійснення господарських операцій, а сам облік ведеться за допомогою комп’ютерної програми “ISpro”, яка використовується підприємством ще з 2000 року.

Дана програма дає можливість здійснювати облік взаємовідносин з контрагентами, що якраз і потрібно для моніторингу кредиторської та дебіторської заборгованостей, також завдяки їй можна управляти логістикою і складськими ресурсами, керувати кадрами та робити розрахунок і виплату заробітної плати, у ній зручно вести бухгалтерський та податковий облік і робити фінансовий аналіз.

Тобто, дана система є зручною і практичною для підприємства, забезпечена необхідними функціями і дає можливість ведення чіткого обліку.

Також, як уже зазначалося вище, на ПП фірмі “Фламінго” використовується робочий План рахунків, у зв’язку із великою кількістю контрагентів аналітика ведеться по кожному із них. Головний бухгалтер забезпечена усіма потрібними бланками документів, формами звітності, регістрами обліку, а також усіма необхідними законодавчими та нормативними документами, які регламентують бухгалтерський облік та здійснення господарських операцій на підприємстві.

Загалом, організація обліку кредиторської та дебіторської заборгованостей, здійснена на хорошому рівні, проте завжди є способи удосконалення, покращення та, в деякій мірі, спрощення роботи, що має тільки позитивний вплив на діяльність.

2.2. Особливості обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві

Управління будь-яким суб’єктом господарювання вимагає систематичної, детальної інформації про обсяг і характер господарських процесів, які здійснюються. Так само і для підприємств торгівлі головною умовою фінансово-господарської діяльності, безперечно, є володіння інформацією, яка при цьому, повинна бути правдивою та своєчасною, про наявність трудових, матеріальних і фінансових ресурсів та, в обов’язковому порядку, про ефективність використання даних ресурсів. Відповідно, головним джерелом необхідної інформації, на будь-якому підприємстві, є дані бухгалтерського обліку, які, в свою чергу, уже систематизуються у звітності, а саме: фінансову та управлінську.

Бухгалтерський облік – невід’ємна частина господарської діяльності, яка ведеться безперервно із дня реєстрації суб’єкта господарської діяльності і аж до дня завершення діяльності, тобто дня його ліквідації.

ПП фірма “Фламінго”, як і всі інші, самостійно обрало форму бухгалтерського обліку і сформувало так звану систему, в якій збираються в сукупності реєстри обліку, спосіб узагальнення і порядок відображення інформації, враховуючи особливість своєї діяльності – торгівля, і відповідно, дотримується усіх законодавчих норм і принципів, на всіх облікових процесах, при здійсненні обліку заборгованостей в тому числі.

Тому, як уже зазначалося в попередньому розділі, при здійсненні господарських відносин, між сторонами договорів виникають, так би мовити, права і обов’язки. З одного боку: в складі господарських засобів виникає актив (адже існує ймовірність отримання майбутніх вигод) у вигляді дебіторської заборгованості, відповідно з іншого – зобов’язання погасити всю заборгованість перед кредитором [43]. Відповідно до цього, можемо визначити основне завдання, яке стоїть перед підприємством при обліку дебіторської та кредиторської заборгованості – забезпечення управління підприємства якісною, повною та достовірною інформацією, яка стосується стану розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Тому, на ПП фірмі “Фламінго”, для того, аби визнати дані види заборгованостей, застосовуються загальні критерії визнання активів і зобов’язань, про які вже також вказувалося раніше.

Отже, облік дебіторської заборгованості на ПП фірмі “Фламінго” здійснюється на підставі первинної документації. Одним із головних первинних документів є накладна. Даний документ має свої обов’язкові реквізити: найменування продукції, одиниця виміру, кількість, ціна товару та сума. Важливим є те, щоб даний документ мав усі необхідні підписи, а саме підпис керівника, бухгалтера, відповідальної особи, яка відпускає товар та особи, що прийняла товарну продукцію.

Також, на підприємстві використовують приймально-здавальні акти. Даний документ також має свої реквізити, в ньому необхідно вказувати наступне: номер накладної, дату оформлення первинного документа, номер

та дата договору купівлі-продажу, назва та реквізити покупця, одиниці виміру товару, кількість, оптова ціна та загальна вартість товару.

Можна узагальнити по пунктах необхідні первинні документи ПП фірми “Фламінго”, для здійснення реалізації товарів зі складу:

- накладні;
- розпорядження відділу збуту;
- приймально-здавальні акти.

Щодо отримання оплати також варто вказати первинний документ, який дане підприємство висилає на підприємство-покупця, для отримання ним бажаних товарів і, відповідно, забезпечення оплати – “Рахунок-фактура”. У даному документі також важливо вказувати таку інформацію як, кількість товару, його ціна за загальна сума, і відповідно підписи та печатки.

Для здійснення самого перерахунку грошових коштів, на ПП фірму “Фламінго” необхідний такий первинний документ як “Платіжне доручення”. І, відповідно, щоб перевірити достовірність здійснення оплати фірма перевіряє виписку банку за розрахунковим рахунком підприємства.

У випадку, коли товари придбавають на підприємстві з умовою самовивозу, покупцеві видається “Довіреність на одержання цінностей”.

Також слід вказати і “Товарно-транспортну накладну”. На підставі якої, зі складу підприємства видаються покупцю товари.

Як уже зазначалося, на бухгалтерському рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, підприємство веде узагальнену інформацію по всіх розрахунках з покупцями та замовниками за відвантажені товари.

За дебетом даного рахунку підприємство відображає вартість реалізованих товарів, яка є продажною, до даної вартості включається також податок на додану вартість. Відповідно, за кредитом відображається сума одержаних платежів, які надійшли на банківський рахунок підприємства чи в касу. За сальдом рахунку можна побачити заборгованість покупців за отримані товари.

Щодо аналітичного обліку, то підприємство веде його за кожним покупцем, за кожним пред'явленим до сплати рахунком.

Не можна оминати облік резервів сумнівної заборгованості. Адже, при здійсненні такої діяльності, як торгівля, у підприємства виникає значна кількість дебіторів, у яких не можливо бути до кінця впевненими, тому аби застрахуватися від можливих втрат, ПП фірма “Фламінго”, створила резерв сумнівних боргів. Облік даного резерву ведеться на 38 рахунку, який так і називається “Резерв сумнівних боргів”.

За дебетом даного рахунку підприємство відображає створення резерву у кореспонденції з іншими, витратними, рахунками. У той час як, за дебетом – списується сумнівна заборгованість, відображається у кореспонденції із рахунками дебіторської заборгованості. Або ж, відображається зменшення нарахованих резервів у кореспонденції із рахунками обліку доходів.

Щоб детальніше ознайомитися із типовими кореспонденціями рахунків підприємства, їх відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Типові кореспонденції рахунків ПП фірми “Фламінго”

№	Зміст	Дт	Кт
1	Відвантажено товари покупцеві	361.1	702
2	Відображено суму податкового зобов'язання	702	641
3	Списано собівартість реалізованих товарів	902	28
4	Отримано кошти від покупця за реалізовані товари	311	361.1
5	Створено резерв сумнівних боргів	944	38
6	Списано сумнівну заборгованість за рахунок резерву	38	361.2

Рахунок 38 “Резерв сумнівних боргів” кореспондує: за дебетом з кредитом рахунків за кредитом з дебетом рахунків:

- 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”;
- 94 “Інші витрати операційної”;
- 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”;

– 71 “Інший операційний дохід” [44].

Ведення аналітичного обліку по рахунку 38 “Резерв сумнівних боргів” здійснюється на підприємстві в розрізі боржників або ж за термінами непогашення дебіторської заборгованості.

Безнадійна заборгованість за товари, виключається зі списку активів підприємства одночасно зі зменшенням суми резерву сумнівних боргів.

У випадку, коли величини створеного резерву недостатньо для погашення безнадійної заборгованості за товари, її списують із активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів [44].

Поточна дебіторська заборгованість, яка пов’язана із реалізацією товарів, згідно із П(С)БО 10, визнається активом у той же час, коли визнається дохід від реалізації даних товарів. Виходячи з цього, первісна вартість даної заборгованості наближена до її справедливої вартості, при цьому, між ними виникає незначна різниця.

Проте, існують певні випадки, які є досить частими на підприємствах торгівлі, коли сума доходу не збігається зі справедливою вартістю реалізованих товарів. Це відбувається у зв’язку з тим, що деякі товари підприємство реалізує покупцеві зі знижкою, у цьому випадку, сума доходу є меншою за суму справедливої вартості.

Враховуючи вищенаведене, первісна вартість дебіторської заборгованості за реалізовані товари може залежати від таких факторів:

- надання покупцю знижки до чи після дати реалізації;
- повернення товарів покупцями [45].

На достовірність фінансової звітності та прийняття правильних управлінських рішень значно впливає заниження або ж завищення оцінки дебіторської заборгованості. Тому бухгалтерові підприємства слід бути пильним та обачним, щоб керуватися неточними даними з інформаційних джерел.

Слід зауважити, що ПП фірма “Фламінго” не виробляє власної продукції, а реалізовує товари, придбані в основних постачальників, з якими укладені відповідні контракти про тривалу співпрацю. Основна частина закупівель здійснюється з використанням авансових платежів, а розрахунки за надані транспортні послуги, а також реалізовану продукцію здійснюються з відтермінуванням платежів залежно від умов, прописаних у контрактах.

У таблиці 2.3 подано основну інформацію про постачальників продукції на підприємство, а також їх структуру.

За поставлені товарно-матеріальні цінності, розрахунки з постачальниками підприємство відображає на субрахунках до рахунка 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. У випадку нашого підприємства, це субрахунок 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками”.

За дебетом даного рахунка на підприємстві відображається погашення заборгованості перед постачальниками чи підрядниками, а за кредитом – власне сама заборгованість, яку необхідно погасити.

Таблиця 2.3

Основні постачальники ПП фірми “Фламінго”

Назва постачальника	Вид продукції	Частка в загальному обсязі, %
ТОВ “Вінницький КХП №2”	Борошно пшеничне ТМ “Вінницький млинар”	41,6
ПП “Балканіка-Трейд”	Борошно пшеничне ТМ “Богумила”	21,3
ТОВ “Квант-Енерджі”	Сода каустична	12,6
ПП “ДНК”	Вагові та фасовані крупи ТМ “Галицький Газда”	11,8
ТОВ “Радехівський цукровий завод”	Цукор білий ТМ “Діамант”	7,9
ПП фірма “РОМ”	Сіль кам’яна та йодована ТМ “Артемсіль”	4,8

І, оскільки основна діяльність підприємства полягає в тому, що воно здійснює продаж придбаної готової продукції від постачальників, в таблиці

2.4 відображено основні бухгалтерські проведення по придбанню запасів, а саме товарів.

Таблиця 2.4.

**Кореспонденції рахунків по придбанню товарів на ПП фірмі
“Фламінго”**

Перша подія – перерахування авансу			
№	Зміст	Дт	Кт
1	Перераховано аванс постачальникам за ТМЦ	371	311
2	Відображено податковий кредит	641	644
3	Оприбутковано товари в рахунок авансу	281	631
4	Відображено суму податкового кредиту	644	631
5	Здійснено взаємозалік	631	371
Перша подія – оприбуткування ТМЦ			
1	Отримано товари від постачальника	281	631
2	Відображено суму ПК	641	631
3	Перераховано суму оплати за ТМЦ	631	311

Щодо послуг оренди, то для відображення орендної плати за складські приміщення, на підприємстві використовується субрахунок 685 “Розрахунки з іншими кредиторами”. Нарахована орендна плата підприємства відображається наступним бухгалтерським проведенням: Дт 93 – Кт 685.

При купівлі продукції на умовах попередньої оплати, підприємство використовує субрахунок 371 “Розрахунки за виданими авансами”. По завершенню постачальниками виконання своїх зобов’язань, підприємство відображає погашення дебіторської заборгованості за авансами в кореспонденції: Дт 631 – Кт 371. Також за кредитом субрахунку 371 відображають суму попередньої оплати, яка повернена постачальниками або підрядниками (наприклад, у випадку, коли розривають договір купівлі-продажу), у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів. Окрім цього, заборгованість за виданими авансами, у тому випадку, коли її

визнають безнадійною, списують за кредитом субрахунку 371. Звісно, варто знати, що так просто покупець повернути товар продавцеві не може. Зважаючи на ст.188 Господарського кодексу України, зміна або розірвання господарських договорів в односторонньому порядку не допускається, якщо інше не передбачене законом або договором [46].

У той же час, за покупцем залишається право повернути товар, не зважаючи на те чи прописане це в договорі, у тому випадку, якщо отриманий товар виявився з браком, неякісним чи некомплектним або ж за відсутності документів на нього. Проте, як правило, в договорі зазначаються такі випадки, але якщо цього, все ж таки немає, то підприємство-покупець повинне керуватися загальними нормами, які прописані в Цивільному та Господарському кодексах України.

Також, навіть якщо до товару немає претензій, підприємство-покупець все одно може повернути його, про такі умови повинно бути прописано у договорі. Це, до прикладу, може бути таким варіантом, коли у покупців підприємства-покупця, немає попиту на даний товар.

Щодо проведення у бухгалтерському обліку, то повернення відображається наступним чином: зворотнім записом Дт 631 – Кт 281. Кореспонденції рахунків, щодо повернення товарів, наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Облік повернення товарів ПП фірми “Фламінго”

№	Зміст	Дт	Кт
1	Повернуто товар постачальнику	631	281
2	Зменшено податковий кредит з ПДВ при поверненні товару (методом “червоне сторно”)	641/ПДВ	631
3	Отримано грошові кошти від постачальника	311	631

Щодо безнадійної кредиторської заборгованості, строк позовної давності по якій минув, для її оформлення підприємство оформляє наступні документи:

- акт інвентаризації;
- внутрішній наказ керівника на списання;
- бухгалтерську довідку.

В обов'язковому порядку підприємством проводиться інвентаризація кредиторської заборгованості. Її потрібно здійснювати за 3 місяці до складання річного балансу, це стосується також і дебіторської заборгованості.

На підприємстві, проведена інвентаризаційна перевірка оформляється актом, це може бути: акт інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами або ж акт інвентаризації кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув і яка планується до списання.

Для того аби списати кредиторську заборгованість можливі два варіанти. Перший варіант, це коли заборгованість списують до завершення строку позовної давності, і другий – після.

У таблиці 2.6 можна ознайомитися із прикладами списання грошової та товарної кредиторської заборгованості в бухгалтерських проведеннях на підприємстві.

Таблиця 2.6

Кореспонденції рахунків по списанню кредиторської заборгованості на ПП фірмі “Фламінго”

№	Зміст	Дт	Кт
Списання грошової кредиторської заборгованості			
1	Оприбутковано товари за якими виникла заборгованість	281	631
2	Відображене право на податковий кредит з ПДВ на момент отримання товару	6442	631
3	Відображений податковий кредит з ПДВ на момент отримання товарів після реєстрації податкової накладної	6411	6442
4	Кредитор пробачив борг. Списання кредиторської заборгованості	631	717

Продовження табл.2.6

5	Сторно податкового кредиту з ПДВ (як наслідок у звітному періоді зростає сума ПДВ до сплати в бюджет через зменшення податкового кредиту)	[6411]	[6411]
6	Включення сторнованого ПДВ до складу інших витрат операційної діяльності платника податку	949	6441
7	Списання доходів на фінансовий результат від операційної діяльності	717	791
8	Списання витрат на фінансовий результат від операційної діяльності	791	949
Списання товарної кредиторської заборгованості			
1	Отримання попередньої оплати за товари	311	681
2	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ при отриманні попередньої оплати	6431	641
3	Поставка не відбулася. Кредитор простив борг. Списання кредиторської заборгованості	681	717
4	Сторно податкового зобов'язання з ПДВ, так як сума отриманого авансу тепер вважається безповоротною фінансовою допомогою, а остання не обкладається ПДВ. У звітному періоді платник податку заплатить менше ПДВ на цю суму	[6431]	[6411]
5	Списання доходів на фінансовий результат операційної діяльності	717	791

Сформовано на основі джерела [47]

Загалом, облік заборгованостей, як кредиторської так і дебіторської, безперечно є невід'ємною частиною фінансово-господарської діяльності підприємств торгівлі. Зважаючи на всі особливості, підприємство повинне здійснювати чіткий контроль за достовірністю облікової інформації та станом цих заборгованостей. Від правильності та чіткості ведення обліку напрямку залежить звітність підприємства та й фінансовий стан в цілому.

Зважаючи на прогресивність новітніх технологій та стрімкий розвиток проведення бізнес-процесів, підприємствам необхідно систематично удосконалювати свій облік та розвиватися для покращення свого фінансового стану та взаємозв'язків із контрагентами.

2.3. Напрями удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій

Для будь-якого підприємства, не залежно від виду діяльності, у сучасних ринкових умовах, важливий успішний розвиток його діяльності. Це, більшою мірою, залежить від контрагентів підприємства, їх активної співпраці. Для того аби справедливо оцінювати відносини з діловими партнерами та прослідковувати доцільність здійснених договорів, потрібно затратити багато часу, проте, для моніторингу продаж та закупівель у розрізі кожного виду товару, постачальника чи покупця, можна спростити роботу за допомогою комп'ютерних технологій.

У тих випадках, коли контрагент одночасно являється як покупцем так і постачальником, вирішення таких важливих облікових питань як заборгованість, прострочення платежів, рентабельність різних видів товарів, по даному партнеру, може прискорити та надати корисну інформацію комп'ютеризація ведення обліку.

У наш час, мережа Інтернет відіграє надважливу роль у веденні бізнесу, в тому числі й в автоматизації проведення розрахунків. З її допомогою можна дослідити усю необхідну інформацію про контрагента, просто зайшовши на сайт його компанії. При цьому, дана мережа дозволяє використовувати електронні документи та електронну пошту, задля забезпечення проведення швидких розрахунків з контрагентом.

При здійсненні розрахункових операцій застосування програмного забезпечення, на сьогоднішній день, є невід'ємною умовою ділових відносин. Воно, в повній мірі, дає можливість організувати управління грошовими потоками, а також, дозволяє суб'єкту господарювання забезпечити своєчасне постачання строго до заданих вимог замовника.

Станом на сьогодні, на ринку програмного забезпечення можливо обрати найдоцільнішу та найзручнішу програму, яка задовільнить потреби

підприємства, щодо чіткого ведення бухгалтерського обліку. Майже всі пропоновані ринком програми, надають можливість бухгалтерії формувати відомості щодо даних такої інформації як: залишки за синтетичними та аналітичними рахунками, контрольний стан розрахунків, зведені проводки, сформовані регістри обліку. Проте для ефективності ведення обліку розрахунків цього недостатньо.

На нашу думку, побудова комп'ютеризованого аналітичного обліку заборгованостей повинна виглядати таким чином, аби була можливість забезпечувати отримання необхідних даних у певних розрізах:

- за постачальниками щодо акцептованих та інших розрахункових документів, строк оплати яких не настав;
- постачальниками по неоплачених в строк розрахункових документах;
- за авансами виданими;
- за постачальниками по виданих векселях, строк оплати яких не настав;
- за постачальниками за простроченими оплатою векселями;
- за покупцями і замовникам за розрахунковими документами, термін оплати яких не настав;
- постачальникам по не оплаченим в строк розрахунковим документам;
- за покупцями і замовниками за неоплаченими в строк розрахунковими документами;
- за авансами отриманими [48].

Ведення бухгалтерського обліку на ПП фірмі “Фламінго” має на меті збір, обробку та реєстрацію даних усього господарського процесу. Загалом, облік на даному підприємстві є автоматизованим. Тому збір всієї інформації здійснюється безпосередньо на місцях здійснення господарських операцій, а сам облік ведеться за допомогою комп'ютерної програми “ISpro”, яка використовується підприємством ще з 2000 року, як уже зазначалося раніше.

Система “ISpro” створена для управління підприємствами різних форм власності. Її розробником є компанія “Інтелект-сервіс”. Функції, які

закладені в цей стандарт, дають можливість оптимізувати всі основні процеси, що відбуваються на підприємстві, за рахунок скорочення витрат і часу.

Система “ISpro” надає можливість ведення обліку взаємовідносин з контрагентами, управління логістикою і складськими ресурсами, планування та ведення обліку виробництва, управління кадрами і здійснення розрахунків заробітної плати, керування експортно-імпортними операціями, ведення бухгалтерського та податкового обліку, вираховування бюджетування та проведення фінансового аналізу [49].

Тобто, дана система є зручною і практичною для підприємства і вони вважають її простішою та зрозумілішою за інші можливі програмні продукти.

Використання комп'ютерів призвело до автоматизації робочого місця бухгалтера підприємства, це, в свою чергу, досить таки покращило інформаційне забезпечення. Органи управління мають можливість оперативніше отримувати інформаційне забезпечення щодо заборгованостей підприємства. Щодо контролю, то він може бути ще ретельнішим у контексті дотримання встановлених норм і лімітів, раціонального витрачання та економії матеріальних, фінансових і трудових ресурсів. Безперечно, це також створює сприятливі умови у випадках інтеграції обробки даних та їх використання. У випадку одноразових стратегічних рішень, то вони мають можливість застосовуватись через різні інформаційні бази, також у традиційній системі бухгалтерського обліку. Та все ж таки, достатньо отримувати систематичний та регулярний збір стратегічної необхідної інформації, щоб забезпечувати стратегічний управлінський облік заборгованостей. Його характерною особливістю є існування систематичної інформаційної підтримки при прийнятті стратегічних рішень [50].

Будь-яка комп'ютерна програма забезпечена визначеними компонентами для здійснення обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами. Але існує ще одна можливість забезпечення автоматизації

бухгалтерії, окрім використання програмного забезпечення, яке, в свою чергу, прив'язане до здійснення будь-яких функцій обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами – придбання програмного “конструктора”.

У зв'язку із бажанням ПП фірми “Фламінго” удосконалити ведення обліку розрахунків із покупцями та замовниками, при його автоматизації, виникають варіанти запровадження майбутніх заходів:

- створення інформаційної бази кредиторської та дебіторської заборгованості учасників розрахунків;
- звірення в електронній формі взаємних вимог та зобов'язань і знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості;
- проведення взаємозаліків, поступово скорочуючи обсяги заборгованості;
- ведення обліку та звітності проведених взаєморозрахунків [51].

Досягнути цього без фінансових та інтелектуальних вкладень підприємства є неможливим.

Взаємозалежна співпраця функціонального модуля з обраними підсистемами, які на пряму пов'язані з фінансами, забезпечує можливість вирішення традиційних проблем, що появляються у зв'язку з зіткненням матеріально-технічного постачання з управлінням та фінансами. Це, у свою чергу, надасть можливість повністю скоординувати планову послідовність закупок і видачу дозволу, забезпечить свободу маневрування у виборі способу здійснення платежу, і при цьому, полегшить ведення звітності.

У сучасному світі, де стрімко розвивається та просувається Інтернет мережа, поширюється такий вид торгівлі, як Інтернет-торгівля. Особливо актуальною вона стала за період 2020-2021 років, у складний час поширення пандемії COVID-19. Така система функціонування діяльності має свої особливості в обліку, як у передачі замовлень, так і у розрахунках із покупцями [52, с. 25]. Проте, задля удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах застосування новітніх інформаційних технологій, вважаємо доцільним запропонувати нашому досліджуваному

приватному підприємству фірмі “Фламінго”, запровадити використання інтернет сайтів для реалізації своєї продукції покупцям та замовникам, це допоможе розширити коло покупців та замовників та збільшити розмір доходів.

Хотілося б також вказати на те, що організація документування на ПП фірмі “Фламінго” має деякі недоліки. До прикладу, неповернення документів або ж їх несвоєчасне повернення. Підприємству варто усунути такий недолік для того, щоб мати змогу детальніше обліковувати заборгованість та забезпечити ефективніше управління нею.

Пропонується створити на підприємстві графік документообігу. Адже від нього напряму залежить конкретна організація роботи підприємства із документами, у тому числі, які стосуються заборгованостей даного підприємства. Нами було розроблено можливий варіант такого графіку для ПП фірми “Фламінго”, ознайомитися з ним можна у Додатку В. Вважаємо, що це сприятиме на підприємстві зменшенню часу обробки документів, підвищенню якості документації, покращенню ефективності роботи працівників при формуванні, обробці та її зберіганні.

Окрім цього, вважаємо доцільним запровадити ведення оперативного обліку щодо виконання договорів на ЕОМ. Це дозволить уникнути такої роботи на підприємстві як складання карток чи інших будь-яких паперових документів. При цьому, допоможе здійснювати контроль знаходячи і переглядаючи всю необхідну інформацію безпосередньо з екрану комп’ютерної техніки.

На підприємстві трапляються випадки, коли суми його заборгованостей не співпадають із сумами, які зазначені в їхніх контрагентів. У такому випадку, пропонуємо ПП фірмі “Фламінго” вдаватися до використання неформального підходу щодо звірки розрахунків із постачальниками. Даний підхід передбачає здійснення такої звірки “за всіма правилами”. Загалом виділяють два варіанти подальших дій підприємства в такому випадку.

Перший варіант передбачає відвідування, за домовленістю обох сторін, представника підприємства-ініціатора до підприємства-контрагента.

Проте, ми вважаємо доцільним запропонувати підприємству другий варіант. Він забезпечить можливість ПП фірмі “Фламінго” проводити таку звірку шляхом надсилання переліку необхідних документів, які стосуються заборгованостей, на електронну адресу свого контрагента. Той, у свою чергу, отримавши ці документи зобов’язаний проставити, у відповідних графах, свої дані по заборгованостях і, відповідно, надіслати лист-відповідь. Після чого, підприємство матиме можливість обумовити в акті звірки виявлені розбіжності.

У випадку, якщо обидва підприємства облік здійснюють автоматизовано, тоді достатньо буде надіслати з особового рахунку контрагента роздруківку з бухгалтерської програми.

Пропонуємо бухгалтеру ПП фірми “Фламінго” застосовувати наступний алгоритм дій під час здійснення звірки (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Алгоритм дій для проведення звірки з контрагентами

Також, вважаємо доцільним запропонувати ПП фірмі “Фламінго” дещо удосконалити робочий план рахунків. А саме, щодо рахунку 37 “Розрахунки

з різними дебіторами”. Пропонуємо додати до субрахунку 372 “Розрахунки з підзвітними особами” чотири аналітичні рахунки:

- 3721 “Розрахунки за службовим відрядженням”;
- 3722 “Грошові кошти підзвіт на господарські потреби”;
- 3723 “Утримання із заробітної плати неповернених сум”;
- 3724 “Відшкодування підзвітній особі за рахунок підприємства”.

Хотілося б також запропонувати запровадити підприємству ведення відомостей аналітичного обліку заборгованостей. Це дозволить моніторити їх терміни, суми та безпосередньо саму інформацію щодо контрагентів, що сприятиме покращенню стану заборгованостей та, в перспективі, зможе запобігти їх простроченню.

Таку відомість вважаємо доречним вести у програмі Excel. Адже у даній програмі є аналітичні функції взаємозв’язку компонентів, що дозволяють фільтрувати дані за контрагентами, датами, сумами, термінами сплати тощо, є можливість сортувати дані та застосовувати формули для обчислення.

Отже, запропоновані рекомендації щодо удосконалення обліку заборгованостей дозволять унормувати ведення обліку, отримувати повну, чітку та достовірну інформацію про заборгованості ПП фірми “Фламінго” та покращать ефективність прийняття управлінських рішень.

У результаті, сформований інструментарій для ПП фірми “Фламінго”, забезпечує адаптацію програмного засобу на високому рівні. Це стосується як змін в обліковій політиці так і в чинному законодавстві, і при цьому, відповідно й особливостей досліджуваного суб’єкта господарювання. Зважаючи на це все, підприємство отримає можливість здійснювати ефективну цінову політику, спрямовану на збільшення прибутку.

Висновки до розділу 2

Отже, дослідивши організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на ПП фірмі “Фламінго” приходимо до таких висновків, щодо отриманих результатів:

1. Перед початком впровадження будь-якого виду діяльності, підприємство повинне здійснити належну організацію обліку дебіторської і кредиторської заборгованості. Аби зробити це правильно, необхідно виконати ряд завдань, які включають повне розкриття у наказі про облікову політику інформації щодо заборгованостей. Наступним пунктом є розроблення чіткого графіку документообігу підприємства, безпосередньо це стосується документів, які підтверджують виникнення заборгованостей. Необхідно також обрати потрібні облікові реєстри, у яких власне і повинна відображатися заборгованість.

Відповідна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства сприяє упорядкуванню бухгалтерської інформації. Забезпечує достовірність та прозорість даних, щодо проведених розрахункових операцій. Та й загалом спрощує роботу бухгалтерії, адже забезпечує дотримання єдиних правил здійснення облікових процесів на підприємстві.

Загалом, вивчивши стан організації обліку заборгованостей ПП фірми “Фламінго”, бачимо, що він цілком відповідає необхідним нормам та вимогам діючого законодавства. Бухгалтерський облік підприємства ведеться із використанням типових форм первинної документації та зі здійсненням відповідних бухгалтерських проведення.

2. Дослідивши функціонування торговельних підприємств, доходимо висновку, що кредиторська та дебіторська заборгованості, з усіма їхніми особливостями, є невід’ємною частиною діяльності таких підприємств, особливо в сучасний період розвитку торгівлі. Проте, важливо контролювати рівень даних заборгованостей на виправданому рівні, вчасно погашати

кредиторську заборгованість, уникаючи залежності від кредиторів та підтримувати довіру своїх контрагентів, а також чітко контролювати повернення дебіторської заборгованості. А це можливо зробити, лише за умови отримання необхідної для управління інформації, яку надає система бухгалтерського обліку.

Загалом, облік досліджуваного підприємства ведеться коректно, враховуючи усі особливості, які стосуються торгівельної діяльності.

3. Задля забезпечення вдосконалення обліку заборгованостей, шляхом автоматизації облікових процесів, вважається доцільним створення певної інформаційної бази, щодо контрагентів підприємства. Необхідно здійснювати звірку в електронних формах щодо вимог та зобов'язань торговельного підприємства і обрати найраціональніший спосіб погашення заборгованостей. Важливим пунктом також є проведення взаємозаліків, що призведе до поступового скорочення обсягів заборгованостей. При цьому потрібно здійснювати облік та звітуватись щодо здійснених взаєморозрахунків.

Доведено, що наведені шляхи вдосконалення автоматизованого обліку сприятимуть покращенню організаційних питань проведення розрахунків та облікових процесів. При цьому, оптимізуватимуть самі обсяги заборгованостей та зміцнюватимуть фінансове становище підприємства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Аналіз та оцінка стану дебіторсько-кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”

На вдалий розвиток торговельного підприємства, безперечно, впливає його фінансова стійкість. По цій причині, необхідно детально вивчати та аналізувати розрахунки з дебіторами та кредиторами, тобто відстежувати дефіцит оборотних активів, контролювати проблеми неплатежів.

Торговельна ринкова економіка потребує від керівників підприємств прийнятих аналітично обґрунтованих рішень, щодо управління розрахунками по заборгованостях. Тому що недбале ставлення, по відношенню до збільшення обсягів заборгованостей, приводить до збільшення ризиків погіршення фінансового стану підприємства. Це призводить до перетворення заборгованостей у прострочені та безнадійні, що свідчить, у свою чергу, про неплатоспроможність підприємства.

У теперішній час, в умовах фінансово-економічної кризи, надважливо здійснювати постійний моніторинг заборгованостей, запобігати безнадійним боргам та вчасно висувати претензії по заборгованостям. Важливо також пам'ятати, що не завжди зростання заборгованості слід розцінювати як негативне явище, так само як і її зниження – позитивне. Слід знаходити баланс та розрізняти прострочену та нормальну заборгованість. І для того, щоб бути впевненим у правильності функціонування, підприємствам необхідно здійснювати аналіз їхньої діяльності, за допомогою якого можна виявити сильні та слабкі сторони, а також шляхи вирішення проблем та покращення фінансової ситуації.

Варто визначити, що має на меті аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості аби сформулювати етапи проведення аналізу та поставити завдання, які він повинен вирішити рис.3.1.

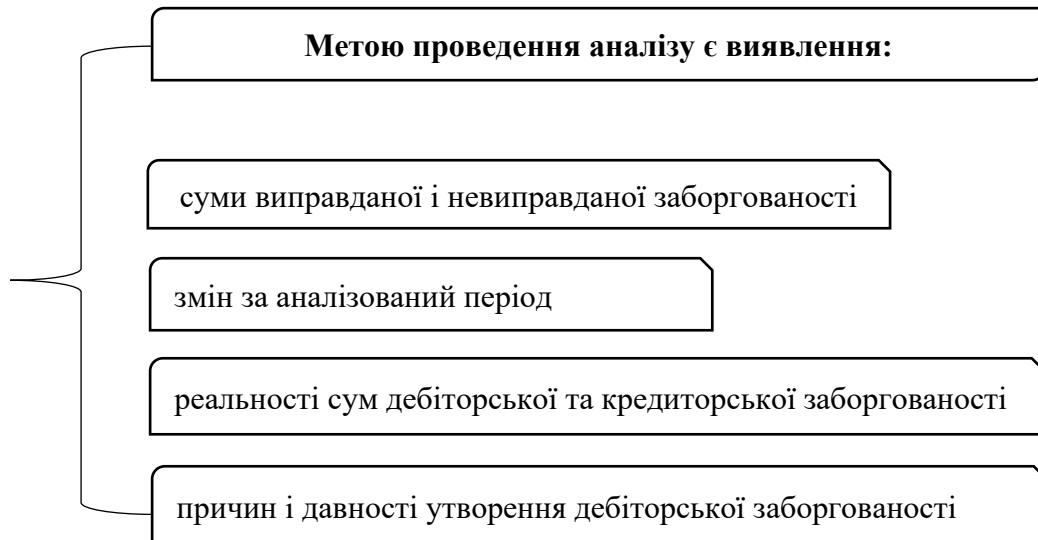

Рис.3.1 Мета аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості
Сформовано на основі джерела [53]

Виходячи з цього, можемо констатувати, що необхідним пунктом фінансового аналізу підприємства є аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей. Адже він дає можливість виявити не тільки стан поточної і перспективної платоспроможності, але й визначити ті фактори діяльності, які впливають на їх динаміку. При цьому, ми маємо можливість дати оцінку кількісним та якісним тенденціям щодо змін фінансового стану, які можуть відбутися в майбутньому на підприємстві.

Звісно ж, що в управлінні заборгованостями, планування, організація та контроль мають неабияке значення. На сьогоднішній день, практика досвіду управління підприємством свідчить про те, що для забезпечення ефективності відповідних процесів господарювання, доцільно проводити як кількісний так і якісний аналіз показників оцінки стану заборгованостей. Тому, оптимальним рішенням вважається проведення комплексного аналізу заборгованостей.

Даний аналіз можна поділити на п'ять етапів проведення, які функціонально поєднані між собою (рис.3.2).

Рис.3.2. Етапи комплексного аналізу заборгованостей на підприємствах

Сформовано на основі джерела [54]

Запропонований нами комплексний аналіз, вважається оптимальним в системі управління заборгованостями підприємства і може бути використаний ПП “Фламінго” з метою покращення ефективності його діяльності. За його допомогою можна оцінити реальний стан заборгованостей та виявити слабкі місця щодо управління ними. І при цьому, він дає можливість сформулювати необхідні заходи задля скорочення чи стягнення

простроченої або ж сумнівної дебіторської заборгованості, а також погашення кредиторської.

Необхідно також виокремити ряд завдань для проведення чіткого та якісного аналізу (рис.3.3).

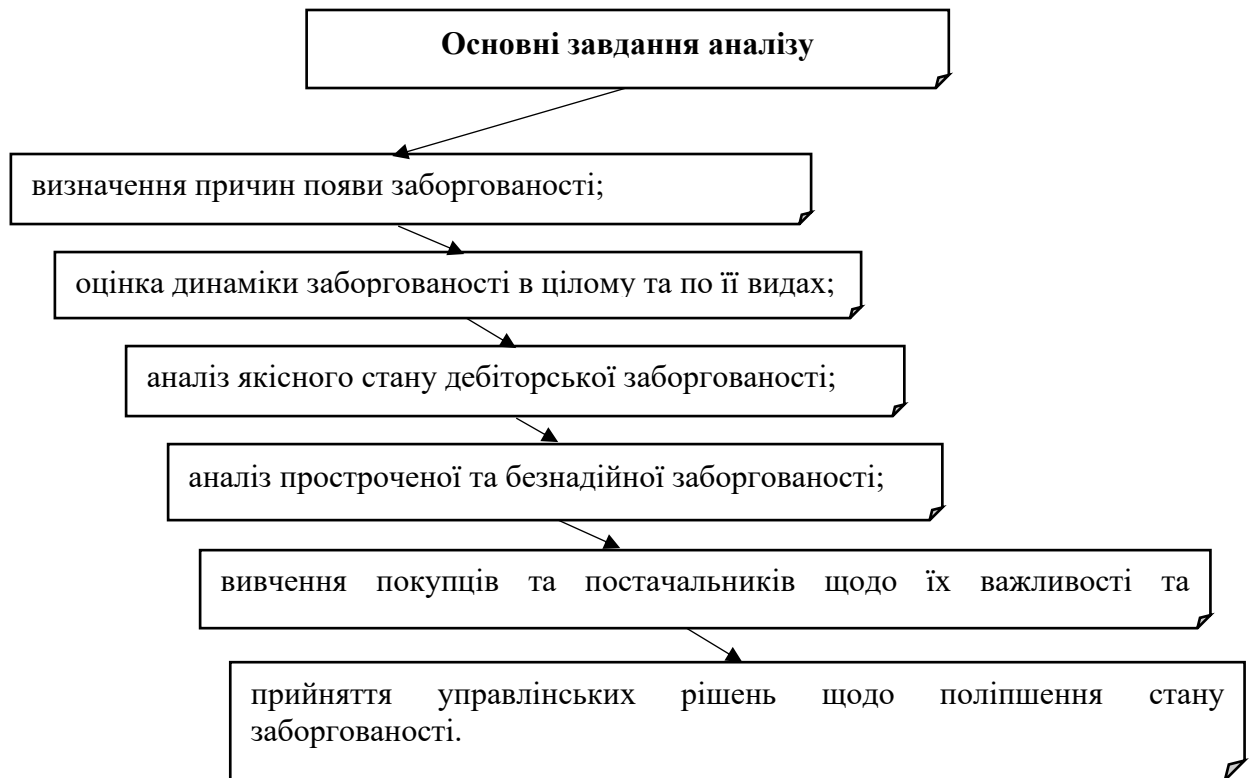

Рис.3. 3. Основні завдання аналізу заборгованостей

Сформовано на основі джерела [54]

Загалом, методика аналізу заборгованостей полягає в тому аби порівняти дані звітного періоду із даними минулого або будь-якого іншого звітного періоду. При цьому, визначаються зміни, які відбулися, і вивчаються причини, що спричинили ці зміни, а також їх якісні характеристики. У результаті проведеного аналізу формується висновок щодо того, які змінився стан заборгованостей – покращився чи погіршився.

У процесі аналізу заборгованостей, важливо контролювати їхнє співвідношення. Варто погодитися із позицією вчених, які дотримуються думки про те, що значне перевищення дебіторської заборгованості завжди

загрожує фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування [55].

Загалом, у процесі здійснення аналізу заборгованостей, необхідно оцінити умови їх виникнення та строки погашення, звернути увагу на обмеження, які можуть стосуватися використання ресурсів, а також вивчити можливості щодо залучення додаткових джерел фінансування.

Важливе значення має наявність детальної обліково-аналітичної інформації щодо заборгованостей саме для оцінки фінансового стану та ліквідності підприємства на певну дату. Це спонукає керівництво підприємства зважувати всі ризики, які можуть виникнути у процесі прийняття управлінських рішень, які пов'язані з борговими зобов'язаннями[55].

Отже, здійснений аналіз стану заборгованостей має на меті їх порівняння. За даними такого аналізу можливо два розвитку подій (рис.3.4).

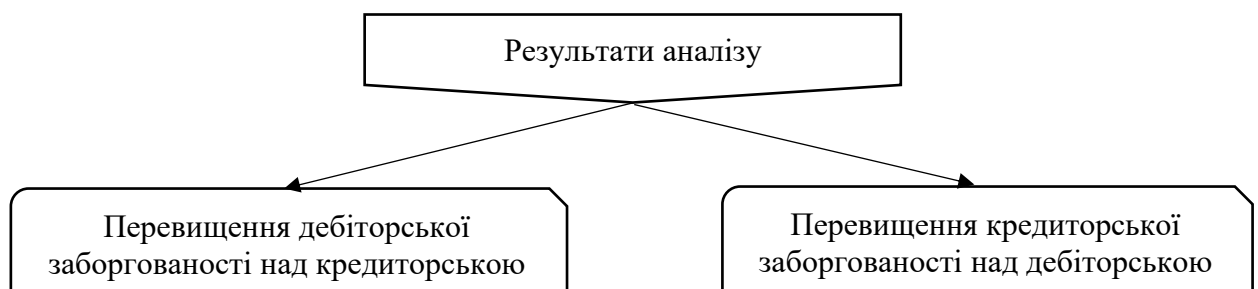

Рис. 3.4. Аналіз стану дебіторсько-кредиторської заборгованості
Сформовано на основі джерела [55]

Виходячи із такої ситуації, варто зазначити, що перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською свідчить про те, що використання коштів з обороту діяльності як наслідок, в подальшому може призвести до того, що в підприємства виникне необхідність залучати значні кредити та позики задля збереження поточної господарської діяльності підприємства. І в той же час навпаки, перевищення кредиторської

заборгованості над дебіторською загрожуватиме фінансовій стійкості підприємства.

У таблиці 3.1 проведемо порівняльну оцінку дебіторської та кредиторської заборгованостей ПП фірми “Фламінго” за даними балансу підприємства станом на кінець 2020 року.

Таблиця 3.1

**Оцінка дебіторсько-кредиторської заборгованості ПП фірми
“Фламінго” станом на 31 грудня 2020 року**

(тис. грн.)

Показники	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
	дебіторська	кредиторська	дебіторська	кредиторська
Заборгованість за товари, роботи, послуги	742,7	1455,2	-	712,5
Заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів	-	27,3	-	27,3
Інша поточна заборгованість	86,7	8,0	78,7	-
Разом	829,4	1490,5	78,7	739,8

Сформовано на основі джерела: Додаток Е

Отримані з таблиці дані, свідчать про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 661,1 тис. грн. ($739,8 - 78,7 = 661,1$). Такий результат відбувся за рахунок перевищення:

- заборгованості за товари, роботи, послуги на 712,5 тис. грн.;
- заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів на 27,3 тис. грн.

Щодо іншої поточної заборгованості, то в даному випадку дебіторська заборгованість перевищила сумою кредиторську на 78,7 тис. грн.

Висновок: отже, здійснивши порівняльну оцінку стану заборгованостей бачимо, що на ПП фірмі “Фламінго” сума кредиторської заборгованості переважає над дебіторською. Як результат, швидкість обертання кредиторської

заборгованості нижча в порівнянні з дебіторською. За рахунок такого результату у підприємства є ймовірність появи вільних коштів.

Важливо пам'ятати, що дебіторська заборгованість є елементом оборотних коштів підприємства, а отже, її зменшення, як наслідок, призводить до зниження коефіцієнта покриття. По цій причині, потрібно вирішувати питання не тільки щодо зниження дебіторської заборгованості, але й щодо її збалансованості з кредиторською.

Тому, для того аби визначити оптимальне співвідношення даних заборгованостей, можна застосувати один із методів, який має на меті розрахунок коефіцієнта, завдяки якому можна визначити, скільки дебіторської заборгованості припадає на одну гривню кредиторської. Оптимальним значенням даного коефіцієнта, в такому випадку, вважається значення від 0,9 до 1,0. Це свідчить про те, що тільки на 10 % кредиторська заборгованість може перевищувати дебіторську.

Одним із засобів визначення оптимального співвідношення дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей є розрахунок коефіцієнта, що дозволяє визначити скільки припадає дебіторської заборгованості на 1 гривню кредиторської, причому оптимальне значення даного коефіцієнта варіюється від 0,9 до 1,0, тобто кредиторська заборгованість повинна лише на 10 % перевищувати дебіторську.

Власне сам розрахунок даного коефіцієнта проводиться за наступною формулою:

$$КСДК = R_a / R_p \quad (3.1)$$

де, КСДК – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;

R_a – дебіторська заборгованість;

R_p – кредиторська заборгованість.

У таблиці 3.2 проаналізуємо співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ПП фірми “Фламінго” за даними Балансу підприємства, за три роки його діяльності, станом на кінець звітного періоду.

Таблиця 3.2

**Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ПП
фірми “Фламінго”**

(тис. грн.)

Роки	Загальна сума заборгованості		Рекомендоване значення	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Відхилення від рекомендованого значення
	дебіторської	кредиторської			
2018	378,4	600,7	0,9 – 1,0	0,63	-0,37
2019	493,7	760,6	0,9 – 1,0	0,65	-0,35
2020	829,4	1490,5	0,9 – 1,0	0,56	-0,44

Сформовано на основі джерела: Додаток Г, Д, Е

Отже, із проведених розрахунків бачимо наступне:

- у 2018 році коефіцієнт співвідношення заборгованостей становив 0,63, що є нижчим за рекомендоване значення на 0,37;
- у 2019 році ситуація приблизно така ж сам – коефіцієнт співвідношення становить 0,65, з відхиленням від рекомендованого значення на -0,35;
- у 2020 році бачимо вже дещо іншу ситуацію – співвідношення заборгованостей становить 0,56, що, в свою чергу, менше рекомендованого значення на 0,44.

Висновок: отже, таке співвідношення даних заборгованостей є нераціональним, тому що, кредиторська заборгованість не повинна перевищувати дебіторську, більше ніж на 10%.

У підсумку варто додати, що суб’єкти господарювання, мають на постійній основі контролювати співвідношення своїх заборгованостей та аналізувати їх стан. Позитивним фактором якісного управління дебіторською заборгованістю є зменшення заборгованостей не за рахунок зменшення

обсягів реалізації товарів, а в результаті скорочення періоду погашення даних заборгованостей.

У процесі здійснення аналізу паралельно може здійснювати і внутрішній контроль за заборгованостями. У результаті якого можна виявити достовірність виникнення заборгованостей, а також законність їх списання.

Одним із важливих етапів організації контролю за заборгованостями є визначення методики їх перевірки. Власне, для визначення цієї методики необхідно окреслити мету та завдання здійснення внутрішнього контролю (рис.3.5).

Рис. 3.5. Мета та завдання внутрішнього аудиту заборгованостей

Для того, щоб оцінити готовність підприємства до здійснення контролю та проведення аудиторської перевірки, за досліджуваними видами заборгованостей, пропонуємо розглянути таблицю, у якій відображені головні пункти перевірки, та зазначено чи наявні вони на підприємстві.

Таблиця 3.3

**Тест внутрішнього контролю за операціями по заборгованостях
ПП фірми “Фламінго”**

№ п/п	Критерії оцінювання	ПП фірма “Фламінго”	
		Так	Ні
1	Чи наявні договори на реалізацію продукції ?	+	
2	Чи в хронологічному порядку ведеться реєстрація договорів на реалізацію товарної продукції ?	+	
3	Чи всі зацікавлені служби економічного суб'єкта беруть участь в укладанні договорів?		-
4	Чи здійснюється контроль виконання договорів?		-
5	Чи здійснюється перевірка виписаних клієнтам рахунків, перед відвантаженням, відповідною особою ?	+	
6	Чи звіряються відвантажені кількості з кількостями, за якими виставляються рахунки-фактури?	+	
7	Чи здійснюється класифікація дебіторської заборгованості за термінами оплати, чи перевіряється на точність і повноту відповідною особою?	+	
8	Чи контролюються і вчасно вирішуються скарги замовників і питання, пов'язані з виставленням рахунків-фактур ?	+	
9	Чи підтверджуються витрати, пов'язані з придбанням, затвердженими рахунками-фактурами й іншими додатковими документами?	+	
10	Чи ведеться, у розрізі кожного постачальника і підрядника, аналітичний облік ?	+	
11	Чи звіряються, з даними головної книги, дані журналів-ордерів по кредиторській заборгованості ?	+	
12	Чи ведеться контроль за своєчасністю погашення кредиторської заборгованості по розрахункам з постачальниками і підрядниками?	+	
13	Чи здійснюється періодична перевірка закупівельних цін особою, що не працює у відділі закупівель?		-
14	Чи офіційні процедури по вибору постачальників здійснюються на конкурсній основі?		-
15	Чи наявні на підприємстві інвентаризаційні описи дебіторів та кредиторів?	+	

Сформовано на основі джерела [56]

Загалом, на ПП фірмі “Фламінго” операції по заборгованостям та реєстрація господарських операцій за ними здійснюється коректно та, все ж таки, є деякі неточності, які варто виправити і в подальшому здійснювати ретельніший контроль для їх запобігання. Варто також зазначити, що досліджуване підприємство подає фінансову звітність суб'єкта малого

підприємництва. Це свідчить про те, що дане підприємство не підлягає обов'язковій аудиторській перевірці. Усіма обліковими питання підприємства займається головний бухгалтер. У його підпорядкуванні немає штатних бухгалтерів, а тим більше внутрішнього аудитора. Як наслідок, проведення внутрішнього аудиту на підприємстві відсутнє. Це, у свою чергу, призводить до збільшення ризику виявлення помилок та порушень чи шахрайств, у процесі господарської діяльності.

Враховуючи вищевикладене, аби уникнути проблемних питань, та промоніторити стан підприємства, в тому числі стан його заборгованостей, приходиться користуватися послугами аудиторських фірм, а це, в свою чергу, призводить до зайвих немалих витрат.

Отже, загалом аудит заборгованостей здійснюється для виявлення та виправлення допущених помилок чи порушень, а також для запобігання на підприємстві випадків шахрайства при здійсненні операцій за розрахунками і при цьому, визначення доцільності та ефективності управління заборгованостями.

3.2. Аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості

Одним із основних завдань щодо вирішення проблем, які виникають у ході здійснення поточного управління підприємств торгівлі, із позиції, власне, оптимального співвідношення між прибутковістю та ліквідністю, є аналіз дебіторсько-кредиторської заборгованості. Теперішні ринкові умови, з боку інвесторів та менеджерів підприємства, дещо змінили вимог щодо проведення аналізу, тому він потребує здійснення подальших досліджень.

На сьогоднішній день, аналіз має орієнтуватися, спершу, на прийняття управлінських рішень, а вже тоді й на здійснення контролю. При здійсненні аналізу заборгованостей ПП фірми “Фламінго” доцільно провести наступні дослідження:

- складу та структури дебіторської та кредиторської заборгованості;
- динаміки заборгованостей та факторів, що впливають на їх обсяг та зміни;
- аналізу оборотності заборгованостей.

Щодо джерел інформації, для здійснення аналізу, то при зовнішньому аналізі заборгованостей, доцільно користуватися даними Балансу підприємства та поясненнями до нього. При проведенні аналізу заборгованостей, в першу чергу досліджується зміна їх величини в цілому та окремо по їх видах та з'ясовуються чинники, які мали вплив на динаміку цих показників [57].

Отже, для початку визначимося із аналізом складу та структури дебіторської заборгованості. У таблиці 3.4 проведемо розрахунки за період з 2018 по 2020 рік. Як бачимо із таблиці 3.4, основний відсоток з усіх видів дебіторської заборгованості на підприємстві, складає заборгованість за товари, роботи, послуги, впродовж трьох аналізованих років. У 2018-2019 рр. цей відсоток складав 99 % усієї заборгованості, а в 2020 році, дещо знизився до 90 %, за рахунок збільшення на 86,6 тис. грн. іншої поточної дебіторської заборгованості, що складала 10% від загальної кількості.

Таблиця 3.4

**Аналіз складу та структури дебіторської заборгованості ПП фірми
“Фламінго”**

(тис. грн.)

Розрахунки з дебіторами	2018р		2019р		2020р		Відхилення від 2018 р.	
	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	+/- Δ	+/-, %
За товари, роботи і послуги	378,3	99	492,1	99	742,7	90	+364,4	-9

Продовження табл.3.4

Інша поточна дебіторська заборгованість	0,1	1	1,6	1	86,7	10	+86,6	+9
Разом	378,4	100	493,7	100	829,4	100	+451	X

Сформовано на основі джерела: Додатків Г, Д, Е

На основі даних таблиці 3.4, для наочності ознайомлення зі структурою дебіторської заборгованості, зобразимо діаграму (рис.3.6).

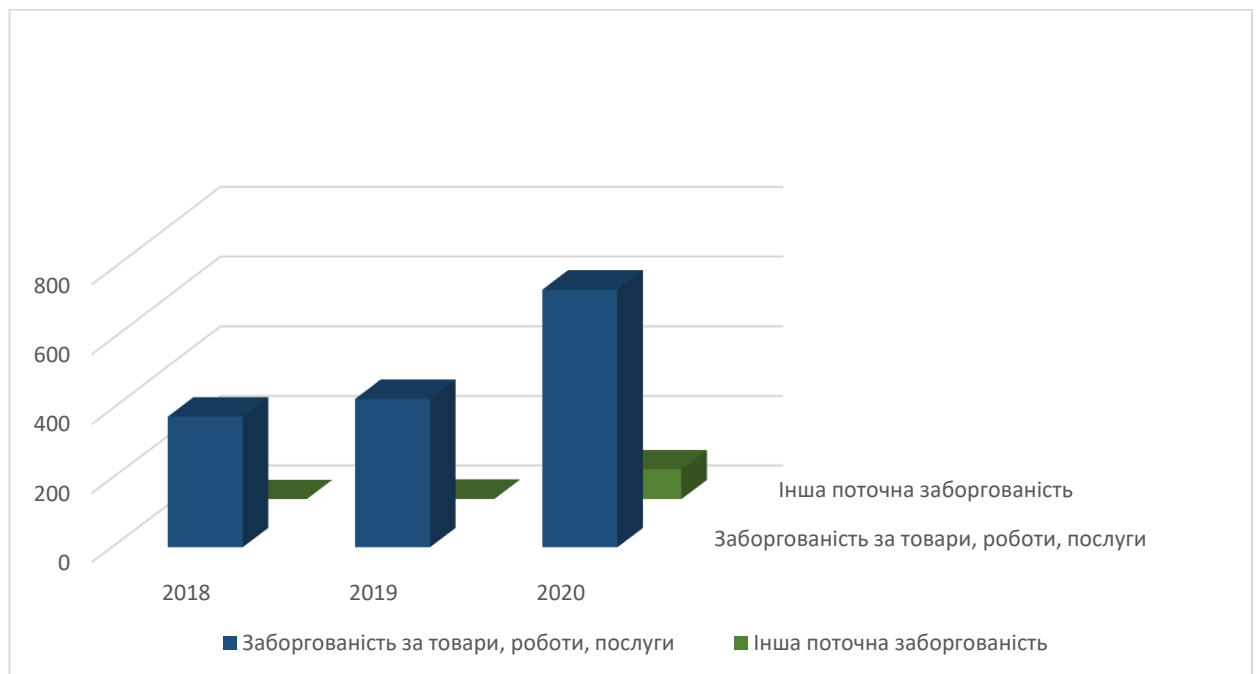

Рис. 3.6. Склад та структура дебіторської заборгованості ПП фірми “Фламінго”

Аналогічні розрахунки проведемо також і для кредиторської заборгованості, щоб здійснити аналіз її складу та структури. Для цього сформуємо таблицю 3.5 на основі даних Балансу ПП фірми “Фламінго” за 2018-2020 рр. (Додатки Г, Д, Е).

Таблиця 3.5

**Аналіз складу та структури кредиторської заборгованості ПП
фірми “Фламінго”**

(тис. грн.)

Розрахунки з кредиторами	2018р.		2019р.		2020р.		Відхилення від 2018 р.	
	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	+/- Δ	+/-, %
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	565,5	94	742,8	98	1455,2	98	+889,7	+4
За розрахунками з бюджетом	25,0	4,2	11,1	1,4	15,6	1	-9,4	-3,2
За розрахунками зі страхування	1,8	0,3	-	-	2,5	0,2	+0,7	-0,1
За розрахунками з оплати праці	6,2	1	-	-	9,2	0,5	+3	-0,5
Інші поточні зобов'язання	2,2	0,5	6,7	0,6	8,0	0,3	+5,8	-0,2
Разом	600,7	100	760,6	100	1490,5	100	889,8	X

Отже, виходячи з таблиці можна зробити висновок, що найбільший відсоток заборгованості займає поточна кредиторська заборгованість підприємства за товари, роботи та послуги. За три аналізовані періоди сума заборгованості зросла на 4% або ж 889,7 тис. грн. На це могло вплинути ряд факторів, до прикладу, таких як підвищення цінової політики на товари, роботи, послуги, зміна постачальників чи підрядників, збільшення потреб підприємства у товарній продукції тощо.

Заборгованість за розрахунками з бюджетом знизилася на 3,2% у порівнянні з 2018 роком, проте, якщо порівнювати з 2019 роком, то вона зросла на 4,5 тис. грн. Також спостерігаються заборгованості підприємства за розрахунками зі страхування та оплати праці у 2018 та 2020 роках. У той час, як у 2019 році підприємству вдалося уникнути даних заборгованостей, що можна вважати позитивним явищем. Інші поточні зобов'язання також зросли на 5,8 тис. грн.

Загалом, кредиторська заборгованість підприємства зросла за три звітні періоди на 889,8 тис. грн., в тому числі й через виникнення заборгованостей за розрахунками зі страхуванням та оплати праці. Підприємству слід вживати заходів аби запобігати подальшому росту сум заборгованостей, вчасно виплачувати заробітну плату працівникам та сплачувати страхування.

Знову ж таки, для наочного ознайомлення, відобразимо дані з таблиці за допомогою діаграми (рис. 3.7).

Рис. 3.7. Склад та структура кредиторської заборгованості ПП фірми “Фламініго”

Загалом, за даними бухгалтерської звітності, а саме, у випадку досліджуваного підприємства, форми № 1-м Баланс та форми № 2-м Звіт про фінансові результати (Додатки Г, Д, Е), можна визначити ряд показників та коефіцієнтів, які допоможуть охарактеризувати стан дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві.

Із методикою фінансового аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості можна ознайомитися в таблиці 3.6., варто вказати, що під час

розрахунку середньої величини заборгованостей необхідно обирати показники з фінансової звітності за два періоди.

Таблиця 3.6

Методика аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку	Напрямок позитивних змін
Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації	Збільшення
	Середня дебіторська заборгованість	
Частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів	Дебіторська заборгованість	Зменшення
	Поточні активи	
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	Середня дебіторська заборгованість	Зменшення
	Чистий дохід від реалізації	
Період погашення дебіторської заборгованості	$360 / \text{Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості}$	Зменшення
Частка кредиторської заборгованості в обсязі поточних зобов'язань	Кредиторська заборгованість	Зменшення
	Поточні зобов'язання	
Коефіцієнт обігу короткострокової кредиторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації	Зменшення
	Середня короткострокова кредиторська заборгованість	
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість	Рекомендоване значення 1
	Кредиторська заборгованість	
Період погашення кредиторської заборгованості	$360 / \text{Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості}$	Зменшення

Сформовано на основі джерела [58]

Суть методики аналізу показників оборотності заборгованостей полягає у тому, щоб порівняти дані за звітний період із даними за минулий звітний період. При цьому слід визначити зміни які відбулися та вивчити причину цих змін та їх якісну характеристику.

Отже, на основі вказаного алгоритму розрахунку показників заборгованостей проведемо фінансовий аналіз заборгованостей за даними звітності ПП фірми “Фламінго” за 2020 рік. Для цього необхідно сформувати таблицю 3.7.

Таблиця 3.7

**Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ПП фірми
“Фламінго”**

(тис. грн.)

Показники	На початок звітного року	На кінець звітного року	Відхилення +/-	
			Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації	11714,9	15674,8	+3959,9	+33,8
Дебіторська заборгованість	493,7	829,4	+335,7	+67,9
Середня дебіторська заборгованість	436,05	661,55	+225,5	+51,7
Поточні активи	1053,7	1993,2	+939,5	+89,2
Кредиторська заборгованість	760,6	1490,5	+729,9	+95,9
Середня короткострокова кредиторська заборгованість	680,65	1125,55	+444,9	+65,4
Поточні зобов'язання	1085,5	1903,4	+817,9	+75,3
Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	26,9	23,7	-3,2	-11,9
Частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів	0,5	0,4	-0,1	-20
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	0,04	0,04	0	0
Період погашення дебіторської заборгованості	13,4	15,2	+1,8	+13,4
Частка кредиторської заборгованості в обсязі поточних зобов'язань	0,7	0,8	+0,1	14,3
Коефіцієнт обігу короткострокової кредиторської заборгованості	17,2	13,9	-3,3	-19,2
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,6	0,5	-0,1	-16,7
Період погашення кредиторської заборгованості	20,9	25,9	+5	+23,9

Сформовано на основі джерела: Додаток Е

Отже, із проведених розрахунків бачимо, що коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості знизився на 11,9%, із 26,9 на початок періоду зменшився до 23,7. На даний показник вплинуло збільшення чистого доходу від реалізації на 3959,9 тис. грн. та збільшення середньої дебіторської

заборгованості на 225,5 тис. грн. Напряма позитивних змін даного коефіцієнта передбачає збільшення показника, проте як бачимо з таблиці, на кінець звітної періоду відбулося зменшення, що являється негативним явищем, отже підприємству слід вжити заходів задля зменшення суми дебіторської заборгованості у наступному звітному періоді.

У той же час, частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів зменшилася на 0,1, що вказує на позитивні зміни. Проте, коефіцієнт покриття залишився без змін, підприємству слід сприяти його зменшенню.

У результаті, період погашення дебіторської заборгованості збільшився на 13,4 %, загалом, тривалість обігу збільшилася майже на 2 дні.

Щодо кредиторської заборгованості, то її частка в обсягу поточних зобов'язань збільшилася на 14,3%, що свідчить про погану тенденцію, це відбулося за рахунок збільшення суми кредиторської заборгованості на кінець звітної періоду на 729,9 тис. грн. При цьому, бачимо, що поточні зобов'язання також зросли на 817,9 тис. грн. У той же час коефіцієнт обігу короткострокової кредиторської заборгованості знизився на 3,3.

У підсумку бачимо, що період погашення заборгованості збільшився на 5 днів.

Рекомендоване значення співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості дорівнює 1, проте з результатів підрахунку бачимо, що на початок аналізованого періоду воно становило 0,6, а на кінець— знизилося на 0,1 до показника 0,5. Таке негативне явище може призвести до того, що у наступному звітному періоді підприємство потребуватиме залучення додаткових коштів для погашення кредиторської заборгованості.

Враховуючи те, що дебіторська заборгованість має негативний вплив на обігові кошти, підприємства різними способами стараються вирішити цю проблему. Одним із таких способів є збільшення кредиторської

заборгованості, тобто підприємство у процесі господарської діяльності, припиняє розраховуватися за зобов'язаннями.

Проте, це також не являється позитивним явищем для суб'єкта господарювання. У результаті таких дій можуть виникнути негативні наслідки, до прикладу такі, як заборгованість по оплаті праці, що може спричинити втрату кадрів, заборгованість по розрахунках з бюджетом, у результаті чого можуть виникнути штрафні санкції тощо. Власне, саме такий розвиток подій і спостерігається на ПП фірмі “Фламінго”, якщо проаналізувати його фінансову звітність за 2018 і 2020 роки.

Збільшення руху заборгованостей надає підприємству обігових коштів, які воно потребує для розвитку своєї діяльності, і в той же час, наявність чистого грошового потоку характеризує його платоспроможність [58].

Однією із можливостей вирішення нестачі обігових коштів є залучення банківських кредитів, проте, в Україні вони негативно впливають на господарську діяльність і не стимулюють її, оскільки мають великі відсотки.

Необхідно також дати загальну оцінку характеру зміни дебіторської заборгованості ПП фірми “Фламінго” за період з 2018 по 2020 роки (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8

**Аналіз характеру динаміки зміни дебіторської заборгованості ПП
фірми “Фламінго”**

Показник		Рік		
		2018	2019	2020
Залишок дебіторської заборгованості на кінець року, тис. грн.		378,4	493,7	829,4
Абсолютний приріст, тис. грн. $Y_i - Y_{i-1}$	Ланцюговий	-	115,3	335,7
	Базисний	-	115,3	451
Темп росту (динаміки), % Y_i / Y_{i-1}	Ланцюговий	100	130,5	168
	Базисний	100	130,5	219,2
Темп приросту (динаміки), % Тр.-1	Ланцюговий	-	30,5	68
	Базисний	-	30,5	119,2

Продовження табл.3.8

Абсолютне значення 1% приросту, тис. грн.	Ланцюговий	-	378,4/100=3,784	493,7/100=4,937
	Базисний	-	115,3/30,5=3,784	451/119,2=3,784

Сформовано на основі джерела: Додатки Г, Д, Е

Отже, за даними таблиці 3.8, бачимо, що залишок дебіторської заборгованості на кінець 2020 року склав 829,4 тис. грн., що на 335,7 тис. грн. більше ніж у 2019 році та на 451 тис. грн. більше ніж у 2018 році.

Таким чином, дебіторська заборгованість складає 219,2% від дебіторської заборгованості у 2018 році, а сумарний приріст такої заборгованості склав 119,2 % за три роки.

Далі обчислимо середні показники заборгованості:

1. Середньорічна сума дебіторської заборгованості

$$Дз = (378,4 + 493,7 + 829,4) / 3 = 567,2 \text{ тис. грн.}$$

2. Середньорічний абсолютний приріст

$$\Delta A = (115,3 + 335,7) / 3 = 150,3 \%$$

3. Середньорічний темп росту

$$Тр = \sqrt[3-1]{829,4/378,4} * 100 = 1,48 * 100 = 148\%$$

4. Середньорічний темп приросту

$$Тпр = Тр - 100 = 148 - 100 = 48\%$$

За середнього залишку дебіторської заборгованості в сумі 567,2 тис. грн., за три роки, середній абсолютний приріст склав 15030 тис. грн., що у відсотковому виразі склав 48 %.

За цим самим методом проведемо загальну оцінку характеру зміни кредиторської заборгованості підприємства за аналогічний період.

Для цього нам необхідно сформулювати і обчислити, аналогічну попередній, таблицю 3.9.

Таблиця 3.9

**Аналіз характеру динаміки зміни кредиторської заборгованості ПП
фірми “Фламінго”**

Показник		Рік		
		2018	2019	2020
Залишок кредиторської заборгованості на кінець року, тис. грн.		600,7	760,6	1490,5
Абсолютний приріст, тис. грн. $Y_i - Y_{i-1}$	ланцюговий	-	159,9	729,9
	Базисний	-	159,9	889,8
Темп росту (динаміки), % Y_i / Y_{i-1}	ланцюговий	100	126,6	196
	Базисний	100	126,6	248,1
Темп приросту (динаміки), % Тр.-1	ланцюговий	-	26,6	96
	Базисний	-	26,6	148,1
Абсолютне значення 1% приросту, тис. грн.	ланцюговий	-	$600,7/100=6,007$	$760,6/100=7,606$
	Базисний	-	$159,9/26,6=6,007$	$889,8/148,1=6,007$

Сформовано на основі джерела: Додатки Г, Д, Е

Як бачимо із таблиці 3.9, залишок кредиторської заборгованості на кінець 2020р. склав 1490,5 тис. грн., що на 729,9 тис. грн. більше ніж у 2019р. та 889,8 тис. грн. більше ніж у 2018р.

Таким чином, кредиторська заборгованість складає 248,1% від кредиторської заборгованості 2018 року. Сумарний приріст даної заборгованості склав 148,1% за три аналізовані періоди.

Знову ж таки обчислимо середні показники уже для кредиторської заборгованості:

1. Середньорічна сума кредиторської заборгованості

$$K_z = (1490,5 + 760,6 + 600,7) / 3 = 950,6 \text{ тис. грн.}$$

2. Середньорічний абсолютний приріст

$$\Delta A = (159,9 + 729,9) / 3 = 296,6\%$$

3. Середньорічний темп росту

$$T_p = \sqrt[3-1]{\frac{1490,5}{600,7}} * 100 = 1,57 * 100 = 157\%$$

4. Середньорічний темп приросту

$$T_{пр} = T_p - 100 = 157 - 100 = 57\%$$

Отже, за середнього залишку кредиторської заборгованості в сумі 950,6 тис. грн., за три проаналізовані періоди, середній абсолютний приріст склав 29660 тис. грн., що у відсотковому виразі становить 57%.

Підсумовуючи варто зазначити, що для того аби ефективно управляти заборгованостями, передбачати їх негативні наслідки та оцінювати ризики необхідно мати чітке уявлення розмірів заборгованостей та розуміння причин їх виникнення. Дотримуючись балансової рівноваги між швидкістю руху кредиторської та дебіторської заборгованостей, а також враховуючи всі особливості їх утворення, безпосередньо в галузевому аспекті, дає можливість знаходити внутрішні резерви обігових коштів, забезпечувати платоспроможність підприємства та покращувати фінансовий стан у цілому.

Щоб досягати поліпшення результатів своєї діяльності ПП фірмі “Фламінго” необхідно постійно вдосконалювати управління заборгованостями, шукати можливі резерви для покращення їх становища, як саме – з’ясуємо у наступному пункті.

3.3. Шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, виявлення резервів та обґрунтування щодо їх впровадження

Беззаперечним є той факт, що від чіткої організації управління обліковими процесами, зокрема обліку заборгованостей підприємства, залежить ефективність його діяльності загалом. Якісне управління сприяє фінансовій гнучкості та збалансованості доходів і витрат.

Підприємству необхідно погоджувати свої стратегічні цілі з його фінансовими можливостями, при цьому здійснювати планування можливих

варіантів розвитку господарської діяльності, у той же час, максимально сприяти оптимізації своїх заборгованостей. Також слід пам'ятати про важливість здійснення доцільного розподілу коштів підприємства.

Тобто, важливим завданням контролю та управління заборгованостями є забезпечення необхідного рівня платоспроможності підприємства.

Ведення бізнесу в сучасних умовах супроводжується необхідністю вирішення низки проблемних питань різної складності. Теперішня система управління заборгованостями (дебіторською та кредиторською) має бути забезпечена сукупністю методів оцінки, аналізу та контролю. До того ж, управління заборгованостями, це в першу чергу, робота над джерелами їх виникнення, створення кредитної політики, а також організація договірної роботи, сюди ж слід включити управління борговими зобов'язаннями підприємства.

Одним із ключових проблемних питань керування дебіторською заборгованістю є, власне, недоотримання коштів по цій заборгованості. Саме тому, професорка О.А. Сарапіна у своєму дослідженні пропонує можливі шляхи подолання цієї проблемної ситуації (рис. 3.8) [59, с. 886].

ПП фірмі “Фламінго” необхідно вжити ряд заходів для покращення ефективності управління дебіторською заборгованістю й при цьому, домогтися зменшення її розмірів:

- визначити ступінь можливого ризику при несплаті рахунків покупцями;
- збільшити кількість своїх покупців (дебіторів) задля досягнення мінімальних втрат при несплаті;
- здійснювати оперативний контроль за отриманням готівки на рахунках підприємства;
- проводити аналіз щодо платоспроможності потенційних покупців та їх надійності;
- виявляти необхідність та можливості використання кредитної політики для окремих покупців та забезпечувати її умови і принципи;

- аналізувати динаміку та структуру дебіторської заборгованості у попередніх періодах та здійснювати чітке планування на майбутнє;
- своєчасно визначати розмір сумнівної заборгованості;
- вести претензійну роботу;
- контролювати виконання платіжних умов за договорами та обов’язково припиняти співпрацю з покупцями, які порушують ці договори;
- своєчасно виявляти незазначені в політиці підприємства види дебіторської заборгованості [60].

Рис. 3.8. Шляхи вирішення проблем по недоотриманню коштів по дебіторській заборгованості

Сформовано на основі джерела [59]

Також, ПП фірмі “Фламінго” можна запропонувати використання методів щодо управління дебіторською заборгованістю, які доцільно класифікувати за наступними напрямками:

- економічний – передбачає використання штрафних санкції за призупинення постачання товару або ж за прострочення платежу;
- юридичний – має на меті подання позову до суду за невиконання дебіторами умов договору;
- психологічний або фізичний – має вплив на пряму на боржника, передбачає надсилання електронного листа чи факсу або ж листа поштою, з нагадуванням про заборгованість. Можливий також факт розповсюдження інформації щодо не доброчесності дебітора серед інших постачальників.

Варто також запропонувати ПП фірмі “Фламінго” запровадження такого методу, для осіб-боржників, як надання знижки, як приємний бонус за зменшення строку погашення заборгованості. Це буде стимулювати дебіторів виплачувати свої зобов’язання у встановлені договором терміни.

До речі, в Україні даний метод не є досить поширеним, проте досвід зарубіжних підприємств свідчить про вигідність та ефективність такого способу стимулювання дебіторів.

Величина дебіторської заборгованості залежить від стану розрахункової дисципліни та дотримання умов договору. Недотримання даних пунктів, а також не висування або несвоєчасне висування дебіторам претензій за їхні борги, спонукає до збільшення сум не виправданої заборгованості. А це, у свою чергу, створює фінансові труднощі та призводить до нестачі ресурсів на підприємстві.

У зв’язку з цим, ПП фірмі “Фламінго”, знову ж таки пропонується періодично здійснювати аналіз заборгованості, з особливою увагою на терміни утворення. Адже тривалі неплатежі призводять до відволікання засобів з господарського обороту підприємства. Пропонується вдаватися до послуг аналітика, який допоможе керівництву підприємства зосередити увагу саме на найдавніших заборгованостях, а також на заборгованості за найбільшими сумами. Це буде спонукати підприємство до додаткових витрат, проте дозволить вирішити питання сумнівних боргів.

Вважаємо, що наступні пункти заходів для прискорення погашення заборгованості будуть доречними для ПП фірмі “Фламінго” (рис. 3.9).

Рис. 3.9. Заходи щодо прискорення погашення дебіторської заборгованості

Сформовано на основі джерела [61]

Аналізуючи дебіторську заборгованість, підприємство також може спрогнозувати величину доходів, які є можливість отримати від дебіторів, що не здійснюють оплату вчасно, у вигляді пені, штрафів чи неустойок.

Щодо управління кредиторською заборгованістю, то тут також надважливим пунктом є відстеження та контроль за термінами оплати кредиту. Варто стежити за вчасністю сплати відсотків, оскільки у випадку прострочення підприємство може зазнати додаткових витрат у вигляді підвищення відсотка платежу за несвоєчасну сплату, за умовами договору.

Не зважаючи на те, що ситуація на досліджуваному підприємстві стосовно кредиторської заборгованості знаходиться в межах норми, проте

зростання її обсягів змушує контролювати та аналізувати все, що з нею пов'язане аби не допустити загострення.

Основним кроком, щодо оптимізації витрат на ПП фірмі “Фламінго” може бути дослідження оптимальної структури здійснення оплати за товари чи послуги за наступними пунктами:

- упорядкування бюджету і схеми кредиторської заборгованості;
- оцінка фінансових можливостей, рівня довіри і ймовірних ризиків у відносинах з кредиторами [62].

Зазвичай, основна частина суми дебіторської заборгованості, виникає як заборгованість покупців. Тому, коли кредиторська заборгованість переважає дебіторську, що власне і спостерігається на ПП фірмі “Фламінго”, це може спричинити, у майбутньому, те, що підприємство не матиме можливості погасити свою кредиторську заборгованість у рахунок дебіторської.

Тому, пропонуємо ПП фірмі “Фламінго” вжити необхідних заходів в управлінні своїми заборгованостями:

- здійснювати обґрунтування щодо виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості та аналізувати причини;
- визначення політики надання кредиту та інкасації для різних груп покупців і видів продукції;
- аналізувати та відбирати покупців зважаючи на обсяги закупівель, запропоновані умови оплати та історії їхніх кредитних відносин;
- контролювати розрахунки з дебіторами за відстрочену та прострочену заборгованість і при цьому, досліджувати причин, які спонукали на недотримання умов договору;
- застосовувати конкретні розміри знижок у випадку дострокової оплати;
- завчасно визначати прийоми пришвидшення виплати боргів і знижувати їх статус як безнадійних;

- контроль за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості;
- забезпечувати умови продажу, які гарантуватимуть отримання грошових коштів;
- прогнозувати надходжень коштів від дебіторів за допомогою коефіцієнтів інкасації. [63]

У результаті здійснення ефективного управління заборгованостями ПП фірма “Фламінго” забезпечить для своєї діяльності сприятливі умови, що забезпечуватимуться такими обставинами (рис. 3.10).

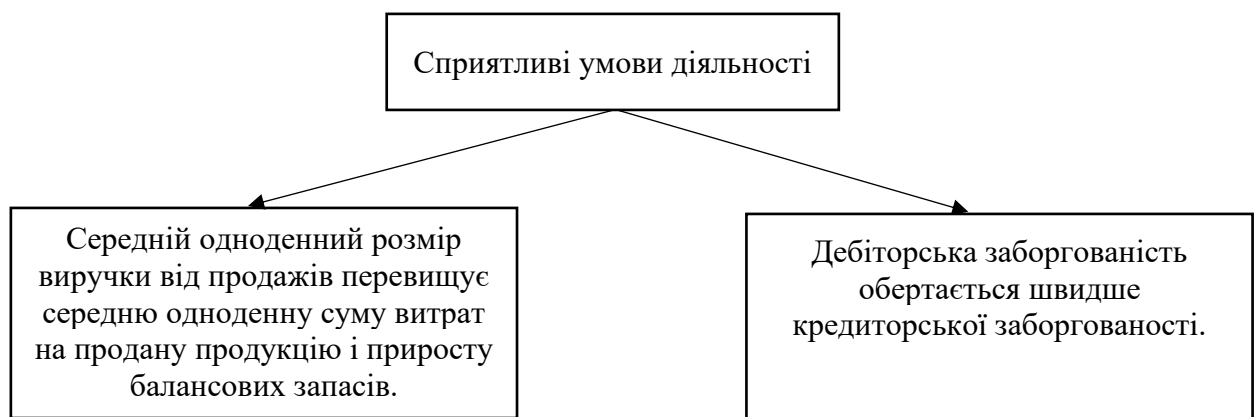

Рис. 3.10. Результат ефективного управління заборгованостями підприємства

Сформовано на основі джерела [63]

Отже, підсумуємо перелік заходів, виконання яких необхідно забезпечити ПП фірмі “Фламінго” задля покращення розрахункової дисципліни, а також зменшення сум заборгованостей:

- запровадити на підприємстві здійснення якісної організації контролю за розрахунками із покупцями та постачальниками;
- здійснювати регулярне стеження за співвідношенням заборгованостей;
- забезпечити контроль за станом розрахунків, особливо щодо прострочених заборгованостей;

- заздалегідь визначати неприпустимі заборгованості (такі як прострочена заборгованість, заборгованість з оплати праці, заборгованість до державного бюджету, в тому числі державні позабюджетні фонди тощо);
- здійснити розробку системи заохочень та стимулів для покупців задля пришвидшення здійснення розрахунків (методом застосування знижок);
- запровадити встановлення формальних лімітів кредиту покупцям, створивши систему оцінювання клієнтів, яка буде визначати фінансовий стан покупця;
- надати менеджеру зі збуту обов'язки щодо спостереження за покупцями та оновлення його статусу;
- здійснити розподіл постачальників за ступенем їх важливості та покращити співпрацю з головними із них;
- погашати заборгованість менш важливих постачальників в останню чергу;
- дослідити ринок та визначити для себе альтернативних постачальників, співпраця з якими буде здійснюватися на найприйнятніших та вигідніших умовах та в подальшому пропонувати такі умови на переговорах із теперішніми постачальниками [64].

Підсумовуючи варто зазначити, що впровадження на ПП фірмі “Фламінго” вищенаведених шляхів підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю та запропонованих резервів сприятиме удосконаленню організації облікових процесів що стосуються даних видів заборгованості, покращить ділові відносини із контрагентами підприємства, зміцнить ділову репутацію і при цьому посилить конкурентоспроможність. А також це допоможе покращити фінансовий стан підприємства та призведе до збільшення економічних вигід у майбутньому.

Висновки до розділу 3

Отже проаналізувавши стан та організацію розрахунків із дебіторами та кредиторами в системі управління ПП фірми “Фламінго” можна прийти до наступних висновків.

1. Найоптимальнішим способом здійснення оцінки стану заборгованостей досліджуваного підприємства є застосування комплексного аналізу. Даний аналіз забезпечує виявлення вузьких місць та вивчення реального стану заборгованостей, вказує на помилки в організації управління та допомагає розробити необхідні заходи щодо покращення діяльності в цілому, а також вирішення питань які стосуються сумнівних, прострочених та безнадійних боргів підприємства.

Здійснена порівняльна оцінка заборгованостей, свідчить про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 661,1 тис. грн. Такий результат відбувся за рахунок перевищення: заборгованості за товари, роботи, послуги на 712,5 тис. грн.; заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів на 27,3 тис. грн. Щодо іншої поточної заборгованості, то в даному випадку дебіторська заборгованість перевищила сумою кредиторську на 78,7 тис. грн.

Як результат, швидкість обертання кредиторської заборгованості нижча в порівнянні з дебіторською. За рахунок цього у підприємства є ймовірність появи вільних коштів.

Щодо розглянутих організаційних підходів внутрішнього контролю за заборгованостями, то можна вважати, що вони допоможуть у вирішенні проблемних питань, які на пряму впливають на управління господарською діяльністю ПП фірми “Фламінго”. Рекомендуємо запровадити на підприємстві здійснення внутрішнього аудиту в цілому, так і окремо по заборгованостях. У результаті чого, проводити тест внутрішнього аудиту, який допоможе дати оцінку реальному стану заборгованостей та сприятиме вирішенню проблемних питань їх погашення.

2. Здійснивши аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості бачимо, що кредиторська заборгованість з кожним аналізованим періодом зростає та перевищує заборгованість дебіторів. Дане явище вважається негативним для підприємства, адже в майбутньому така тенденція може призвести до погіршення платоспроможності.

Розрахувавши фінансовий показники аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості бачимо наступне: коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості знизився на 11,9%, у той час як кредиторської – на 19,2%. Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів зменшилася на 0,1, що вказує на позитивні зміни, проте про негативну тенденцію свідчить збільшення частки кредиторської заборгованості на 0,1.

У результаті, період погашення дебіторської заборгованості збільшився на 13,4 %, загалом, тривалість обігу збільшилася майже на 2 дні. Щодо кредиторської заборгованості, то період погашення заборгованості збільшився на 5 днів, при цьому, коефіцієнт обігу знизився на 3,3.

Рекомендоване значення співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості дорівнює 1, але результати підрахунків показують те, що на початок аналізованого періоду воно становило 0,6, а на кінець – знизилося на 0,1 до показника 0,5.

Залишок дебіторської заборгованості на кінець 2020 року склав 829,4 тис. грн., що на 335,7 тис. грн. більше ніж у 2019 році та на 451 тис. грн. більше ніж у 2018 році. Таким чином, дебіторська заборгованість складає 219,2% від дебіторської заборгованості у 2018 році, а сумарний приріст такої заборгованості склав 119,2 % за три роки.

Залишок кредиторської заборгованості на кінець 2020р. склав 1490,5 тис. грн., що на 729,9 тис. грн. більше ніж у 2019р. та 889,8 тис. грн. більше ніж у 2018р. У результаті, кредиторська заборгованість складає 248,1% від кредиторської заборгованості 2018 року. Сумарний приріст даної заборгованості склав 148,1% за три аналізовані періоди.

Підприємству слід прагнути до досягнення балансової рівноваги між швидкістю руху кредиторської та дебіторської заборгованостей, знаходити внутрішні резерви обігових коштів, забезпечувати платоспроможність підприємства та покращувати фінансовий стан у цілому. Щоб цього досягнути необхідно постійно вдосконалювати управління заборгованостями, шукати можливі резерви для покращення їх становища, що саме нами й було зроблено у пункті 3.3 даної роботи.

3. Нами було встановлено необхідні шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю. Вважається доцільним здійснення періодичного аналіз заборгованостей, з особливою увагою на терміни їх утворення. Тому що тривалі неплатежі призводять до відволікання засобів з господарського обороту підприємства. Нами запропоновано вдаватися підприємству до послуг аналітика, який допоможе керівництву зосередити свою увагу саме на найдавніших заборгованостях, а також на заборгованостях за найбільшими сумами, що підлягає першочерговому погашенню.

Чітка та якісна організація управління заборгованостями підприємства сприятиме покращенню його фінансового стану загалом та підвищить отримання економічних вигід у перспективі. Запропоновані нами шляхи покращення управління заборгованостями забезпечать можливість підприємства зміцнити свою діяльність, покращити ділові відносини із контрагентами, підсилити свою репутацію на ринку та значно посилити конкурентоспроможність.

ВИСНОВОК

Отже, здійснюючи дослідження щодо питань обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості торговельних підприємств, зокрема ПП фірми “Фламінго”, було опрацьовано усі можливі законодавчі та нормативні акти, які стосуються заборгованостей та й обліку в цілому, розглянуто як вітчизняну так і зарубіжну економічну літературу, статті та наукові праці вчених, вивчено звітність підприємства та його первинну документацію, сформовано власні думки, щодо можливих напрямів покращення управління та організації обліку на підприємстві. У результаті чого можемо підбити підсумки проведеної роботи.

Доведено, що тема даної роботи є досить таки актуальною, особливо в теперішній час, коли ситуація, безпосередньо в Україні, так і в цілому, у світі, є досить таки економічно складною. Підприємства потерпають від неможливості сплати своїх боргових зобов’язань з однієї сторони, так і з другої – від не отримання заборгованостей від своїх дебіторів.

Перед початком вивчення теми дослідження, перед нами постав перелік завдань, виконавши їх вдалося отримати наступні результати:

1. Визначивши місце та роль обліку, аналізу і аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості у системі управління підприємством, розуміємо, що якісна система управління заборгованостями наряду залежить від правильної організації облікових процесів, чіткого внутрішнього контролю заборгованостей та проведення систематичного аналізу господарської діяльності. Від цих складових системи управління наряду залежить платоспроможність підприємства, його ліквідність та й загалом успішність функціонування.

Дебіторська та кредиторська заборгованості є одними із ключових показників фінансового здоров’я підприємства. За своєю суттю та змістом дані заборгованості є прямо протилежними. Проте, якщо ці заборгованості перебувають у оптимальних для підприємства межах, то вони вважаються

цілком допустимими і становлять нормальне явище. У гіршому випадку, якщо заборгованості перевищують допустимі межі, підприємство може очікувати фінансова криза.

2. Порівнявши особливості виникнення та погашення дебіторської та кредиторської заборгованості у вітчизняній та міжнародній практиці, хотілося б вказати на те, що вітчизняний бізнес буде мати можливість ставати успішнішим та функціонувати на міжнародних ринках у тому випадку, коли ми досягнемо відповідності світовим вимогам у вітчизняному обліку, зокрема обліку заборгованостей.

Основною відмінністю нашого ведення обліку від міжнародної практики є те, що він не передбачає значних альтернатив для підприємства, оскільки є чітко регламентованим, зважаючи на те, що за міжнародними стандартами, дебіторську заборгованість розглядають більш широко, зважаючи на тривалий досвід співпраці з іноземними контрагентами. Наші торговельні підприємства ще тільки на шляху до цього, тому облік розвивається та удосконалюється з кожним роком усе більше.

3. Щодо класифікації заборгованостей, то вони непогано сформовані різними вченим, проте вважаємо доцільним дещо удосконалити. До прикладу, щодо кредиторської заборгованості, можна запропонувати: вдосконалити аналітичний облік розрахунків шляхом запровадження додаткових аналітичних номенклатур; ввести у документообіг облікової системи аналітичний документ – аналітичну таблицю розрахунків з постачальниками.

Дотримуючись вказівок, наведених у роботі, можна посприяти покращенню облікової системи заборгованостей. Це допоможе достовірніше відображати інформацію у бухгалтерському обліку, простежувати за всіма розрахунками з постачальниками, а також погашати заборгованість у відповідні терміни.

Аналізуючи розуміємо, що класифікація заборгованостей є важливим пунктом у бухгалтерії, з її допомогою можна детальніше простежувати і здійснювати контроль за діяльністю підприємства.

4. Розглянувши нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу й аудиту заборгованостей, бачимо, що облік заборгованостей є достатньо регульованим на державному рівні. Головним недоліком у законодавстві, щодо регулювання зобов'язань, можна виділити те, що бракує конкретнішої характеристики окремо по кожному виду зобов'язань, а також щодо їх оцінки, визнання та власне самого відображення в обліку. Спостерігаємо, що інформація подається у загальному вигляді.

Щодо регламентування дебіторської заборгованості, то ситуації схожа із кредиторською. Дебіторську заборгованість регламентують чинні в Україні відповідні нормативні документи, які забезпечують облік і контроль за правильним, цільовим і раціональним використанням коштів.

5. Здійснивши оцінку організації обліку заборгованостей торговельного підприємства ПП “Фламінго”, розуміємо, що важливим етапом у налагодженні діяльності підприємства є якісне формування організаційних процесів. У Наказі про облікову політику ПП фірми “Фламінго” вказано основні елементи, які стосуються організації обліку його заборгованостей, а саме: щодо здійснення розрахунків за покупцями та постачальниками, то його проводять за договорами в розрізі кожного контрагента; розрахунки із покупцями та постачальниками проводяться за договорами в розрізі кожного контрагента; інвентаризацію проводять згідно чинного положення; щодо нарахування резерву сумнівних боргів, то його нараховують за методом коефіцієнта сумнівності; також зазначено що в межах щорічної інвентаризації необхідно проводити аналіз платоспроможності окремих дебіторів.

На підприємстві є розроблений робочий План рахунків, який дозволяє деталізувати проведення господарських операцій та конкретизує його за специфікою своєї діяльності.

Також визначене формування оцінки заборгованості ПП фірми “Фламінго”. Коли дебіторську заборгованість зараховують на баланс, то її відображають за первісною вартістю, під час зарахування до підсумку балансу – за чистою реалізаційною вартістю.

Господарські операції підприємства здійснюються на основі первинних документів, які відображаються у регістрах бухгалтерського обліку. У роботі зазначено, що на ПП фірмі “Фламінго”, відсутній графік документообігу і одночасно запропоновано його створення. Тому що, від нього залежить організація роботи підприємства із документами, в тому числі, які стосуються заборгованостей даного підприємства.

На підприємстві також організовано проведення інвентаризації заборгованостей. Вона здійснюється згідно Наказу керівника на проведення такої інвентаризації. Даний наказ затверджується на початку року. Зазначено, що інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості здійснюється перед складанням річної звітності, за три місяці до дати балансу, тобто починаючи з 1 жовтня поточного звітного року.

Облік на підприємстві здійснюється автоматизованим способом, що спростовує та покращує роботу одночасно. Збір всієї інформації здійснюється безпосередньо на місцях здійснення господарських операцій, а сам облік ведеться за допомогою комп’ютерної програми “ISpro”.

Можна підсумувати, що організація обліку кредиторської та дебіторської заборгованостей, здійснена на хорошому рівні.

6. Окресливши особливості обліку заборгованостей на торговельному підприємстві ПП “Фламінго”, бачимо, що провадження будь-якої діяльності має свої особливості в обліку. Облік заборгованостей на ПП фірмі “Фламінго” здійснюється на підставі первинної документації. Одним із головних первинних документів є накладна.

Щодо первісної вартості дебіторської заборгованості на торгівельному підприємстві, за реалізовані товари, то вона може залежати від двох факторів: у залежності від надання покупцям знижки зважаючи на те чи це

було до чи після реалізації товару, і зважаючи на повернення товарів покупцями.

На бухгалтерському рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”, підприємство веде узагальнену інформацію по всіх розрахунках з покупцями та замовниками за відвантажені товари. Щодо аналітичного обліку, то підприємство веде його за кожним покупцем, за кожним пред’явленим до сплати рахунком. Ведення аналітичного обліку по рахунку 38 “Резерв сумнівних боргів” здійснюється на підприємстві в розрізі боржників або ж за термінами непогашення дебіторської заборгованості.

Існують певні випадки, які є досить частими на підприємствах торгівлі, коли сума доходу не збігається зі справедливою вартістю реалізованих товарів. Це відбувається у зв’язку з тим, що деякі товари підприємство реалізує покупцеві зі знижкою, у цьому випадку, сума доходу є меншою за суму справедливої вартості.

За поставлені товарно-матеріальні цінності, розрахунки з постачальниками підприємство відображає на субрахунках до рахунка 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. У випадку нашого підприємства, це субрахунок 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками”. Щодо проведення у бухгалтерському обліку на рахунок повернення товару, то це відображається наступним чином: зворотнім записом Дт 631 – Кт 281.

Зважаючи на всі особливості, підприємство повинне здійснювати чіткий контроль за достовірністю облікової інформації та станом цих заборгованостей. Від коректності ведення обліку залежить звітність підприємства та й фінансовий стан в цілому. Враховуючи прогресивність новітніх технологій та стрімкий розвиток торговельної діяльності, підприємствам необхідно систематично удосконалювати свій облік та розвиватися для покращення свого фінансового стану та взаємозв’язків із контрагентами.

7. Запропоновані нами позиції щодо напрямків удосконалення обліку та часткове закріплення цих пропозицій у Наказі про облікову політику, дасть можливість підприємству покращити організацію ведення обліку, забезпечить отримання достовірної інформації щодо заборгованості. Це, в першу чергу, сприятиме ефективності прийнятих управлінських рішень. Також запровадження наведених заходів скоротить ризик втрати ліквідності і покращить ситуацію із реалізацією товарів, при цьому зменшуючи ризики несплати коштів за них.

8. Провівши аналіз та оцінку стану дебіторсько-кредиторської заборгованості на ПП “Фламінго”, розуміємо, що необхідно постійно здійснювати контроль за співвідношенням своїх заборгованостей, аналізуючи їх стан. Вважаємо хорошою тенденцією, коли заборгованості зменшуються не в рахунок зменшення обсягів реалізації товарів, а в результаті зменшення періоду їх погашення. Це свідчить про якісне управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю.

Досліджуване нами підприємство не підлягає обов’язковій аудиторській перевірці. Також у складі його працівників не числиться внутрішній аудитор. Усіма обліковими питаннями займається головний бухгалтер. Отже, проведення внутрішнього аудиту на підприємстві відсутнє. Це спричиняє збільшення ризику виявлення помилок, порушень чи шахрайств. Вважаємо доцільним запровадити здійснення аудиторської перевірки, це призведе до додаткових витрат, проте забезпечить розуміння реальної ситуації щодо заборгованостей та дозволить запобігти неправомірних ситуацій.

Загалом, станом на 2020 рік, сума кредиторської заборгованості переважає над дебіторською на 661,1 тис. грн., а це майже на половину більше.

Дотримуючись балансової рівноваги між швидкістю руху кредиторської та дебіторської заборгованостей, а також враховуючи всі особливості їх утворення, безпосередньо в галузевому аспекті, дає

можливість знаходити внутрішні резерви обігових коштів, забезпечувати платоспроможність підприємства та покращувати фінансовий стан у цілому.

9. Проведення аналізу є невід'ємною частиною здійснення господарської діяльності. Здійснивши аналіз складу, динаміки і оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ПП “Фламінго”, бачимо, що кредиторська заборгованість з кожним аналізованим періодом зростає та перевищує заборгованість дебіторів. Дане явище вважається негативним для підприємства, адже в майбутньому така тенденція може призвести до погіршення платоспроможності.

Здійснивши підрахунки, розуміємо, що період погашення дебіторської заборгованості збільшився на 13,4 %, загалом, тривалість обігу збільшилася майже на 2 дні. Щодо кредиторської заборгованості, то період погашення заборгованості збільшився на 5 днів, при цьому, коефіцієнт обігу знизився на 3,3. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості знизилося на 0,1 до показника 0,5, на кінець періоду.

10. Тому нами було запропоновано шляхи підвищення ефективності управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, а також визначено резерви, що на нашу думку, сприятимуть удосконаленню організації облікових процесів, які стосуються заборгованостей, покращать ділові відносини із контрагентами підприємства, зміцнять ділову репутацію і при цьому посилять конкурентоспроможність.

Окрім того, ПП фірмі “Фламінго”, доцільно запропонувати періодично здійснювати аналіз заборгованості, зважаючи на терміни утворення. Тому що тривалі неплатежі призводять до відволікання засобів з господарського обороту підприємства. Рекомендується вдаватися до послуг аналітика, який допоможе керівництву підприємства зосередити увагу саме на найдавніших заборгованостях, а також на заборгованості за найбільшими сумами.

У ході роботи було досягнуто поставленої мети, яка передбачала здійснення теоретичних досліджень дебіторської та кредиторської заборгованості, визначення практичних особливостей обліку та аудиту даних

видів заборгованостей, а також проведення аналізу структури та динаміки дебіторської та кредиторської заборгованостей на ПП фірмі “Фламінго”, та вирішено перелік завдань, які сприяли чіткому виконанню дипломної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна енциклопедія: у 3 т. / [редкол.: С. В. Мочерний та ін.]. Київ: Видавничий центр “Академія”, 2000. Т. 1. 864 с.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” від 03 лист. 2020. № 273. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>
3. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості. Сутність кредиторської заборгованості. *Вісник Державної фіскальної служби*, 2015. №20. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8329>
4. Бланк І. А. Управління активами і капіталом. Київ : Ніка-Центр. “Ельга”, 2003. 448 с
5. Орлова В. К. Фінансовий облік : навч. підруч. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 510 с.
6. Лігоненко Л. О. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: навч. посіб. Київ: нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 275 с
7. Сурніна К. С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04. Луганськ, 2002. 19 с.
8. Черненко Л. В. Управління дебіторською заборгованістю в аграрних підприємствах: дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2007. 241 с.
9. Гончарук Р. П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія : Економічні науки, 2012. № 1(59). С. 48–51.
10. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

11. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04. Донецьк, 2005. 20 с.

12. Аудит кредиторської заборгованості торговельних підприємств. *Бухгалтерський облік та аудит*. URL: https://allref.com.ua/uk/skachaty/Audit_kreditors-koyi_zaborgovanosti_torgovelnih_pidpriyemstv

13. Шкріба К. В., Воронко О. С. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки, 2020. № 60. С. 106–110. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/775/736>

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). Фінансові інструменти: визнання та оцінка від 17 жовт. 2013. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСБО 37). Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи від 01 січ. 2012. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32). Фінансові інструменти: подання від 01 січ. 2012. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 “Зобов'язання” від 03 лист. 2020. № 20. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 (МСБО 36). Зменшення корисності активів від 01 січ. 2012. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text

19. Безкоровайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. Ефективна економіка*, 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5310>

20. Шляхтич Т. В. Облік дебіторської заборгованості: вітчизняний та міжнародний досвід. *Управління розвитком*, 2013. № 3. С. 38 – 40.

21. Облік дебіторської заборгованості. Сутність та класифікація дебіторської заборгованості. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4673/1.pdf>

22. Савірко І. Ю. Організація обліку і контролю дебіторської заборгованості. *Тернопільський національний економічний університет Чортківський інститут підприємництва і бізнесу*. дипл. роб. Чортків, 2013. 103 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/1162/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%BE%20%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%20%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf>

23. Кудінов В. В., Васильєва С.І. Проблемні аспекти класифікації кредиторської заборгованості та її роль в управлінні підприємством. *East European Scientific Journal*, 2019. №10 (50). С. 14–20. URL: <https://eesa-journal.com/wp-content/uploads/14-20-Kudinov-V.V.-Vasilyeva-S.I.-Ignatova-O.M.-PROBLEMNI-ASPEKTI-KLASIFIKACIYi-KREDITORSKOYi-ZABORGOVANOSTI-TA-YiYi-ROL-V-UPRAVLINNI-PIDPRIYEMSTVOM.pdf>

24. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. 8-ме вид., доп. і перероб. / за заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП “Рута”, 2015. 912 с.

25. Коротаєва І. Р., Жидєєва Л. І. Нормативно-правове регулювання обліку кредиторської заборгованості: проблеми та напрями удосконалення

ННІ обліку, аналізу та аудиту, 2019. С. 102–107. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5709/1/6019_IR.pdf#page=105

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 01 лип. 2021. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” від 03 лист. 2020. № 193. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

28. Господарський кодекс України від 06 жовт. 2021. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

29. Цивільний кодекс України від 28 жовт. 2021. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСБО 37). Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи від 01 січ. 2012. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

31. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 “Дохід від договорів з клієнтами” в редакції від травня 2015. *Інформаційно-аналітична система*. URL: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-finansovoi-zvitnosti-15-dohid>

32. Податковий кодекс України від 21 лист. 2021. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

33. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій від 10 серп. 2021. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” від 03 лист. 2020. № 290. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” від 03 лист. 2020. № 318. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

36. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : закон України від 01 серп. 2021. № 2258-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

37. Левченко З.М. Організація бухгалтерського обліку розрахунків із дебіторами. *Економіка і суспільство*, 2017. Випуск № 9. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/200.pdf

38. Кравченко О. В., Кобець Т. О. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її вдосконалення. *Економіка та суспільство*, 2021. Випуск № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/289/277>

39. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 03 лист. 2020. № 879. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#top>

40. Організація документообігу на підприємстві. Організація праці менеджера. *Навчальні матеріали онлайн*, 2015. URL: https://pidru4niki.com/14890901/menedzhment/organizatsiya_dokumentooobigu_pi_dpriyemstvi

41. Гуцаленко Л. В. Інвентаризація розрахункових операцій в господарській діяльності підприємств. *Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка*, 2019. №7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2019/8.pdf

42. Візіренко С. В., Іваніцький К. В. Організація обліку розрахунків з контрагентами. *Економічна наука*. Інвестиції: практика та досвід, 2020. № 23. С. 58 – 63. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2020/11.pdf

43. Чабанюк О.М., Багрій О.В. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості й напрями його вдосконалення. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2012. Вип.22.2. С. 255–259. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/oblik-debitorskoyi-ta-kreditorskoyi-zaborgovanosti-y-napryami-yogo-vdoskonalennya.pdf>

44. Облік дебіторської заборгованості. Бухгалтерський облік. *Навчальні матеріали онлайн*, 2016. URL: https://pidru4niki.com/1893041453242/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_debitorskoyi_zaborgovanosti

45. Закревська О.Ю. Проблеми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у торговельних підприємствах. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, 2015. Вип. 1 (31). С. 143–154. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/54303-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-116359-1-10-20151224%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/54303-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-116359-1-10-20151224%20(4).pdf)

46. Господарський кодекс України від 06 жовт. 2021. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

47. Кредиторська заборгованість. *Бухгалтерський облік*. Головбукх, 2021. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7585-kreditorska-zaborgovanst>

48. Гусева Г. І. Організація обліку та аудиту дебіторської й кредиторської заборгованості підприємства. *Тернопільський національний економічний університет Чортківський інститут підприємництва і бізнесу*. дипл. роб. Чортків, 2013. 110 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1056/1/%D0%93%D1%83%D1%81%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%>

[BD%D0%B0%20%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0.pdf](#)

49. Система автоматизації обліку “ІС-ПРО”. *СТ-цент.* URL: <https://stcentr.com.ua/is-pro>

50. Марущак Л., Павликівська О. Концептуальні основи формування інформаційних потоків стратегічного управлінського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*, 2015. Вип. 2 (13). С. 237–244. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15mlasuo.pdf>.

51. Савірко І. Ю. Організація обліку і контролю дебіторської заборгованості. *Тернопільський національний економічний університет Чортківський інститут підприємництва і бізнесу*. дипл. роб. Чортків, 2013. 103 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/1162/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%BE%20%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%20%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf>

52. Винник В.Л. Особливості обліку кредиторської заборгованості на торговельному підприємстві. Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів XII Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції, 27 жовтня 2021 року. Одеса, ОДАУ. 2021. 139 с.

53. Гнатенко Є. П., Волошина В. В. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. *Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського*. Економічні науки, 2015. № 1 (4). С. 38–42. URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Economic-visnik-4-2015-9.pdf>

54. Кручак Л.В. Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 2016. С. 161–165 URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/22-2016/37.pdf>

55. Шкріба К.В., Саф'яник О.М. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки, 2020. №60. С. 106–110. URL: [Http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/775/736](http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/775/736)

56. Аудиту дебіторської заборгованості та зобов'язань. Тест внутрішнього контролю дебіторської заборгованості та зобов'язань. *Дніпропетровський національний університет залізо-дорожнього транспорту ім. академіка В. Лазаряна*. StudFile, 2016. URL: <https://studfile.net/preview/5413275/page:18/>

57. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Економічний аналіз. *Підручник для студентів онлайн*, 2016. URL: https://stud.com.ua/87147/ekonomika/analiz_debitorskoyi_kreditorskoyi_zaborgovanosti

58. Пастернак М.М. Методика аналізу дебіторської заборгованості. Глобальні та національні проблеми економіки. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*, 2018. Випуск 23. С. 681–686. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/131.pdf>

59. Сапаріна О.Ф., Кірілкіна О.Є. Методологічні основи аналізу дебіторської заборгованості. Глобальні та національні проблеми економіки. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*, 2015. Випуск 3. С. 865–868.

60. Шепелевич В. В. Проблеми управління дебіторською заборгованістю та шляхи їх вирішення на підприємстві. *Агросвіт*, 2016. № 6. С. 107–112. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2016/19.pdf

61. Кручак Л. В. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет / [редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін.]. Тернопіль: Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна

думка”, 2016. Том 25. № 2. С. 93–98. URL:
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8339/1/13.pdf>

62. Колесниченко В. Е. Аналіз управління кредиторською заборгованістю. Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. *Ефективна економіка*, 2016. № 3. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4855>

63. Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованостей. Аналіз динаміки та структури дебіторської та кредиторської заборгованостей. *Навчальні матеріали онлайн*, 2019. URL:
https://studwood.ru/1380981/finansy/analiz_dinamiki_strukturi_debitorskoyi_kreditorskoyi_zaborgovanostey

64. Загрудна К. Г. Організація обліку розрахунків з постачальниками та покупцями. *Дніпровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна*. дипл. роб. Дніпро, 2020. 118с. URL:
http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/12746/1/Zahrudna_dyp_2020.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

**Порівняння відмінних рис обліку та нормативно-правового
регулювання аспектів, що стосуються дебіторської заборгованості**

№	Порівняльна ознака	Вітчизняні стандарти бухгалтерського обліку	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
Відмінні риси обліку дебіторської заборгованості			
1	Класифікація	Поточна; довгострокова	Ініційована підприємством; не ініційована
2	Методи визначення резерву сумнівних боргів	Застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності	Не передбачаються
3	Умови визнання сумнівної дебіторської заборгованості	Заборгованість визнається якщо існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності	Заборгованість визнається за наступних подій: порушення контракту; значні фінансові труднощі емітента або боржника; стає можливим, що позичальник оголосить банкрутство або іншу фінансову реорганізацію; зникнення активного ринку для цього фінансового активу внаслідок фінансових труднощів
4	Оцінка дебіторської заборгованості	При зарахуванні на баланс дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги оцінюється за первісною вартістю, а при включенні до підсумку балансу (на дату балансу) – за чистою реалізаційною вартістю	При первісному визнанні за собівартістю фінансового активу, а після первісного визнання – за амортизованою собівартістю із застосуванням методу ефективного відсотка
Порівняння аспектів обліку дебіторської заборгованості			
5	Чим регламентується	П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”	МСБО 32 “Фінансові інструменти – розкриття та подання інформації”
6	Чим регулюється	П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”	МСБО 39 “Фінансові інструменти – визнання та оцінка”

Продовження Додатку А

7	Вимоги до розкриття інформації	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”	МСБО 1 “Подання фінансової звітності”
8	Відображення резерву сумнівних боргів	П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість” (Створення резерву сумнівних боргів компанії є її правом, а не обов'язком.)	МСБО 36 “Зменшення корисності активів”. (Спосіб приведення суми заборгованості, відображеної в звітності, до її справедливої вартості. Визначення суми резерву входить в сферу відповідальності керівництва компанії.)

Додаток Б

**Порівняльна характеристика обліку кредиторської заборгованості
за вітчизняними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку**

№	Порівняльна ознака	Вітчизняні стандарти бухгалтерського обліку	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
1	Стандарти, які регламентують облік кредиторської заборгованості	П(С)БО 11 “Зобов’язання”, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.	МСБО 1 “Подання фінансових звітів”, МСБО 10 “Події після дати балансу”, МСБО 32 “Фінансові інструменти: подання”, МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов’язання та непередбачені активи”
2	Визнання	Для визнання зобов’язання повинні бути дотримані дві умови: – якщо його оцінка може бути достовірно визначена; – існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення	Забезпечення слід визнавати, якщо: 1) суб’єкт господарювання має існуюче зобов’язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події; 2) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов’язання; 3) можна достовірно оцінити суму зобов’язання
3	Поняття кредиторської заборгованості	У НП(С)БО 1 надається визначення зобов’язань як категорії бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Зобов’язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди	Згідно з МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов’язання та непередбачені активи”, кредиторська заборгованість: 1) торговельна кредиторська заборгованість є зобов’язанням оплатити товари або послуги, що були отримані чи надані, на які виставлені рахунки або які офіційно узгоджені з постачальником; 2) нарахування є зобов’язанням оплатити товари або послуги, що були отримані або надані, але не були сплачені, на них не були виставлені рахунки або вони не були офіційно узгоджені з постачальником, включаючи суми, які підлягають виплаті працівникам (наприклад, суми, пов’язані з нарахованою оплатою відпусток)

Продовження Додатку Б

4	Оцінка	Кредиторська заборгованість оцінюється за сумою укладеного договору та відображається в балансі за: – сумою погашення (поточні зобов'язання); – теперішньою вартістю (довгострокові зобов'язання, на які нараховується відсоток)	Первісною оцінкою фінансових та інших зобов'язань і їх відображення у фінансовому обліку та фінансовій звітності є їх справедлива вартість за додаванням витрат за операцією. Амортизована с/в зобов'язання – це сума, за якою зобов'язання оцінили при первісному визнанні, мінус виплати основної суми боргу, плюс або мінус накопичена амортизація будь-якої різниці між цією первісною сумою та сумою погашення, мінус будь-яке часткове списання. Сума, визнана як забезпечення, має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних для погашення існуючого зобов'язання на кінець звітного періоду
5	Розкриття інформації у звітності	Кредиторська заборгованість відображається у пасиві балансу за сумою погашення	Зобов'язання відображаються в пасиві балансу як сальдо по рядку “Рахунки до сплати” в розділі “Кредиторська заборгованість”. При цьому різниця відображення в балансі полягає лише у відмінності структури статей вітчизняної та міжнародної звітності
6	Класифікація	За П(С)БО 11 зобов'язання поділяються на: 1) довгострокові; 2) короткострокові; 3) непередбачені зобов'язання; 4) доходи майбутніх періодів.	МСБО 37 розрізняє: 1) забезпечення; 2) умовні зобов'язання; 3) можливі зобов'язання; 4) існуючі зобов'язання.

Додаток В

**Графік документообігу обліку дебіторської та кредиторської
заборгованостей**

Назва доку-менту	Створення документу			Перевірка документу		Обробка документу		Передача в архів	
	Відпові-дальний за виписку	Відпові-дальний за складання	Термін виконанн-я	Відпові-дальний за перевірку	Термін наданн-я	Відповід-альний за обробку	Термін виконанн-я	Відпові-дальний за передач-у	Термін переда-чі
Договір	Дирек-тор	Директор, юрист сторон-ньої організа-ції	По мірі укладання договорів, додатко-вих угод та їх надхо-дження	Головний бухгалтер	До 30 числа щоміся-чно	Голов-ний бухгал-тер	По мірі надходже-ння, але не пізніше 7-го робочого дня для взяття юридични-х зобов'яза-нь	Голов-ний бухгал-тер	Після закінче-ння 3-х років
Акт виконан-их робіт / наданих послуг	Головни й бухгал-тер	Мене-джер	При готовност і товарів/ послуг	Головний бухгалтер Мене-джер	У день надход-ження	Голов-ний бухгал-тер, Мене-джер	У день надходже-ння	Голов-ний бухгал-тер	Після закінче-ння 3-х років
Рахунок фактура	Голов-ний бухгал-тер	Мене-джер	При готовност і товарів/ послуг	Головний бухгалтер Мене-джер	У день надход-ження	Голов-ний бухгал-тер, Мене-джер	У день надходже-ння	Голов-ний бухгал-тер	Після закінче-ння 3-х років
Виписка банку	Банк	Банк	В момент отриман-ня коштів на рахунок	Головний бухгалтер	В день отри-мання коштів	Голов-ний бухгал-тер	У день надхо-дження	Голов-ний бухгал-тер	Після закінче-ння 3-х років
Прибутк-овий касовий ордер	Голов-ний бухгал-тер	Головний бухгалтер	В момент отриманн-я готівкови-х коштів	Головний спеціаліст бухгалтер	В день отрима-ння готівки	Головни й спеціалі-ст бухгал-тер	У день надходже-ння	Начальн-ик відділу г-ловний бухгалте-р	Після закінче-ння 3-х років

Продовження Додатку В

Товарно-транспортна накладна	Головний бухгалтер	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Головний бухгалтер	Після закінчення 3-х років
Податкова накладна	Головний бухгалтер	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Менеджер	В момент реалізації покупцю	Головний бухгалтер	Після закінчення 3-х років
Акт звірки дебіторської/кредиторської заборгованості	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Станом на 1 липня та на 1 листопада, щорічно	Головний бухгалтер	До 20 липня та до 20 грудня	Головний бухгалтер	До 20 липня та до 20 грудня	Головний бухгалтер	Після закінчення 3-х років

Додаток Г

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2019	01	01
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО ФІРМА " ФЛАМІНГО "	за ЄДРПОУ	20536292		
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КОАТУУ	2610400000		
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	120		
Вид економічної діяльності Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибною, ракоподібними і молосками	за КВЕД	46.38		
Середня кількість працівників, осіб 6				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Караяка, буд. 36, м. КАЛУШ, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77300		0509490801		

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року		На кінець звітного періоду
		1	2	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-
Основні засоби	1010	595,8	439,7	
первісна вартість	1011	951,2	698,0	
знос	1012	(355,4)	(258,3)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-	-
Усього за розділом I	1095	595,8	439,7	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	527,8	650,6	
у тому числі готова продукція	1103	518,2	650,6	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	430,2	378,3	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	45,7	0,1	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4,4	1,4	
Витрати майбутніх періодів	1170	26,9	7,7	
Інші оборотні активи	1190	-	-	-
Усього за розділом II	1195	1 035,0	1 038,1	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	1 630,8	1 477,8	

Продовження Додатку Г

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	1,1	1,1
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	354,4	363,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	358,5	367,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	773,0	509,2
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	476,3	565,5
розрахунками з бюджетом	1620	4,2	25,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	2,6	2,1
розрахунками зі страхування	1625	2,8	1,8
розрахунками з оплати праці	1630	8,9	6,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7,1	2,2
Усього за розділом III	1695	1 272,3	1 109,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 630,8	1 477,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 907,7	8 894,8
Інші операційні доходи	2120	33,7	13,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	8 941,4	8 908,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(8 254,8)	(8 061,6)
Інші операційні витрати	2180	(545,1)	(687,7)
Інші витрати	2270	(130,0)	(144,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(8 929,9)	(8 894,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	11,5	14,3
Податок на прибуток	2300	(2,1)	(2,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	9,4	11,7

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

Возняк Віталій Богданович

(ініціали, прізвище)

Возняк Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Додаток Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

Дата(рік,місяць,число)

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО ФІРМА " ФЛАМІНГО "

за ЄДРПОУ

Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

за КОАТУУ

Організаційно-правова форма господарювання приватне підприємство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибною, ракоподібними і молосками

за КВЕД

Середня кількість працівників, осіб 4

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця Каракая, буд. 36, м. КАЛУШ, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77300

Коди		
2020	01	01
20536292		
2610400000		
120		
46.38		

0509490801

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006		
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	439,7	414,4
первісна вартість	1011	698,0	711,2
знос	1012	(258,3)	(296,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	439,7	414,4
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	650,6	556,1
у тому числі готова продукція	1103	650,6	556,1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	378,3	492,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0,1	1,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1,4	1,5
Витрати майбутніх періодів	1170	7,7	2,4
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	1 038,1	1 053,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 477,8	1 468,1

Продовження Додатку Д

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	1,1	1,1
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	363,8	378,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	367,9	382,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	509,2	324,9
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	565,5	742,8
розрахунками з бюджетом	1620	25,0	11,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	2,1	3,2
розрахунками зі страхування	1625	1,8	-
розрахунками з оплати праці	1630	6,2	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2,2	6,7
Усього за розділом III	1695	1 109,9	1 085,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 477,8	1 468,1

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 714,9	8 907,7
Інші операційні доходи	2120	10,0	33,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11 724,9	8 941,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(11 142,7)	(8 254,8)
Інші операційні витрати	2180	(511,8)	(545,1)
Інші витрати	2270	(52,5)	(130,0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(11 707,0)	(8 929,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	17,9	11,5
Податок на прибуток	2300	(3,2)	(2,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	14,7	9,4

Керівник

Головний бухгалтер

Возняк Віталій Богданович

(ініціали, прізвище)

Возняк Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Додаток Е

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО ФІРМА " ФЛАМІНГО "	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за ЄДРПОУ	2021 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	приватне підприємство	за КОАТУУ	20536292
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними і молюсками	за КОПФГ	2610400000
Середня кількість працівників, осіб	4	за КВЕД	120
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		46.38
Адреса, телефон	вулиця Каракая, буд. 36, м. КАЛУШ, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77300		70900

1.Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	414,4	316,2
первісна вартість	1011	711,2	711,2
знос	1012	(296,8)	(395,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	414,4	316,2
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	556,1	1 162,7
у тому числі готова продукція	1103	556,1	1 162,1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	492,1	742,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1,6	86,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1,5	1,1
Витрати майбутніх періодів	1170	2,4	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	1 053,7	1 993,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 468,1	2 309,4

Продовження Додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	1,1	1,1
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	378,5	401,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	382,6	406,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	324,9	412,9
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	742,8	1 455,2
розрахунками з бюджетом	1620	11,1	15,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	3,2	5,1
розрахунками зі страхування	1625	-	2,5
розрахунками з оплати праці	1630	-	9,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6,7	8,0
Усього за розділом III	1695	1 085,5	1 903,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 468,1	2 309,4

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2020 _____ р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 674,8	11 714,9
Інші операційні доходи	2120	2,1	10,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	15 676,9	11 724,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14 856,6)	(11 142,7)
Інші операційні витрати	2180	(747,4)	(511,8)
Інші витрати	2270	(44,4)	(52,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(15 648,4)	(11 707,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	28,5	17,9
Податок на прибуток	2300	(5,1)	(3,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	23,4	14,7

Керівник

Головний бухгалтер

Возняк Віталій Богданович

(ініціали, прізвище)

Возняк Оксана Володимирівна

(ініціали, прізвище)